ΕΤΟΣ Ι.

ΑΡΙΘ. 19.

ΙΩΝΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ.

ΣΜΥΡΝΗ τῇ 5 Ἰουλίου 1851

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.

Περὶ τῆς πόλεως ταύτης, πρωτευούσης τῆς νῦν Μακεδονίας, πατρίδος τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, ὑποδεχθείσης τὸν ἀπόστολον Παῦλον, καὶ μητροπόλεως πολλῶν ἐπαρχιῶν, πλουσίας, σοφῆς, καὶ ἐνδόξου ἐπὶ Ῥωμαίων καὶ Βυζαντίων αὐτοκρατόρων, ἔγραψαν ἰδίως ἐκ μὲν τῶν παλαιῶν Λούκιλλος Ταρραῖος κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον, Χριστόδωρος Πανίτης, ἐποποιὸς, ἀκμάζων ἐπὶ τῶν Ἀναστασίου αὐτοκράτορος χρόνων κατὰ Σουΐδαν, καὶ Κόνων τις κατὰ Φώτιον· ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων, ἐκτὸς ἄλλων, ἔγραψε πρότινων ἐτῶν λατινιστὶ πλήρη καὶ ἀξιόλογον μονογραφίαν, ἐκδοθεῖσαν ἐν Βερολίνῳ, Τάφηλός τις, Γερμανὸς φιλολόγος, ἐξ οὗ παρελάβομεν τινὰ τῆς παρούσης αὐτοσχεδίας διατριβῆς πρὸς κοινὴν γνῶσιν τῶν ὁμογενῶν.

Ἐνομίζετο μέχρι τινὸς, ὅτι ἡ Θεσσαλονίκη κατεῖχε τὴν θέσιν τῆς παλαιοτέρας πόλεως Θέρμης, ἀναφερομένης κατὰ πρῶτον ὑπὸ Ἡροδότου, ἐξ ἧς ὠνομάσθη καὶ ὁ κόλπος Θερμαῖος, ὁ καὶ Μακεδονικός. Εἰς τὴν Θέρμην ἐστάθμευσεν ὁ Ξέρξου στρατὸς, ἐρχόμενος κατὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ αὐτοῦ μετὰ ταῦτα ἔστειλαν ἀποίκους οἱ Ἀθηναῖοι. Τὴν Θέρμην εἶχον ὡς ἐπίνειον κυριώτερον οἱ βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει πλέον ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Θεσσαλονίκη ἔχει ἄλλην ἰδίαν θέσιν, πρώην ἴσως ἀκατοίκητον, ὡς 2 περίπου ὥρας ἀπὸ τῆς Θέρμης πρὸς βορρᾶν, ἐπειδὴ μάλιστα κατὰ τὴν ἀπόστασιν ταύτην ἐκ Θεσσαλονίκης πρὸς νότον καὶ παρὰ τὴν θάλασσαν σώζονται μέχρι σήμερον ὑποκρυπτόμενα θερμὰ ὕδατα, ἐξ ὧν πιθανῶς ὠνομάσθη Θέρμη ἡ παλαιοτέρα πόλις.

Ἡ δὲ Θεσσαλονίκη, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ Θεσσαλονίκης, θυγατρὸς μὲν Φιλίππου καὶ Νικασιπόλεως, (τῆς Ἰάσονος τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως θυγατρὸς), ἀδελφῆς δὲ ὁμοπατρίας τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ συζύγου τοῦ Κασάνδρου, ἐκτίσθη κατὰ πιθανολογίαν περὶ τὸ 310 ἔτος πρὸ Χριστοῦ ὑπὸ τοῦ Κασάνδρου, καὶ συνωκίσθη ὑπ' αὐτοῦ, ὡς λέγει ὁ Στράβων, ἐκ τῶν πλησίον Ἑλληνίδων πόλεων Κισσοῦ, Αἰνείας καὶ Χαλέστρας. Ἡ δὲ θυγάτηρ τοῦ Φιλίππου Θεσσαλονίκη ἔλαβε τ' ὄνομα τοῦτο κατὰ τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς ἔκ τινος νίκης τοῦ πατρὸς αὐτῆς κατὰ Θεσσαλῶν, γενομένης ἴσως κατὰ τὴν γέννησιν τῆς κόρης.

Πρῶτοι ἐκ τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἀνέφερον περὶ Θεσσαλονίκης ὁ Πολύβιος, ὁ Διόδωρος, ὁ Λίβιος καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ Στράβων καὶ ὁ Πλίνιος. Οἱ δὲ πρῶτοι κάτοικοι αὐτῆς ὁμολογουμένως ἦσαν Ἕλληνες, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν παλαιοτέρων νομισμάτων καὶ ἐπιγραφῶν αὐτῆς.

Ἡ Θεσσαλονίκη ἐπὶ Περσέως, τοῦ τελευταίου τῶν Μακεδόνων βασιλέως, ἦτο κατὰ τὸν Λίβιον ναύσταθμος ἢ, ὡς λέγουσιν αὐτὸν οἱ νεώτεροι, πολεμικὸς τῶν Μακεδόνων λιμήν. Ὁ ναύσταθμος οὗτος δὲν ὑπῆρχε πιθανῶς μέχρι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅς τις κατὰ τὸν Ζώσιμον προπαρασκευαζόμενος κατὰ τοῦ Λικινίου, ἐδιόρθωσε τὸν λιμένα τῆς Θεσσαλονίκης, πήξας ἐν αὐτῷ πολλὰς τριακοντόρους καὶ φορτίδας ναῦς. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ ἐκ Πειραιῶς, ἔχων στόλον μέγαν ὁ πρῶτος καὶ μέγας ἐκεῖνος τῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων, ἦλθεν εἰς τὴν Προποντίδα καὶ νικήσας τὸν προστάτην τῆς εἰδωλολατρείας Λικίνιον, ἐσύστησε τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸν κόσμον, κτίσας καὶ τὴν νέαν τῆς

αὐτοκρατορίας καὶ τὴν ἀληθινὴν τῆς χριστιανοσύνης καθέδραν.

Ἀλλὰ πρὸ τούτου σημειωτέον, ὅτι μετὰ τὴν καταλυσιν τοῦ Περσέως καὶ τῆς Μακεδονικῆς ἀρχῆς οἱ Ῥωμαῖοι σεβόμενοι ὁπωσοῦν τοὺς ἀπογόνους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἄφισαν ἐλευθέρας καὶ σχεδὸν αὐτονόμους τὰς πόλεις τῆς Μακεδονίας, ἀποδείξαντες πρωτεύουσαν αὐτῆς τὴν Θεσσαλονίκην, ὡς φαίνεται καὶ ἐν τῶν νομισμάτων. Διὰ τοῦτο Ἀντίπατρος, ὁ Θεσσαλονικεὺς ποιητής, ἀκμάσας κατὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν, ὀνομάζει τὴν Θεσσαλονίκην μητέρα πάσης Μακεδονίας. Σημειωτέον προσέτι, ὅτι ἀπὸ τῆς καταλύσεως τοῦ Περσέως κατὰ τὸν Λίβιον ἔλαβον οἱ Μακεδόνες παρὰ τοῦ Φλαμινίου τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίζωσιν ἐτησίως τὰς ἀρχάς, ἐξ οὗ ἴσως προῆλθε τὸ μέχρι νῦν ὑπάρχον παρὰ τοῖς ἡμετέροις δημογεροντικὸν σύστημα, (τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως ὑπῆρχεν ἔκτοτε καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ), ἂν δὲν ὑπῆρχε πρὸ τούτου εἰς πολλὰς Ἑλληνίδας πόλεις πρὸ τῆς Μακεδονικῆς ἔτι ἐποχῆς, ὅπερ πιθανόν. Διὰ τοῦτο βλέπομεν παρὰ Πλινίῳ ἐλευθέραν πόλιν τὴν Θεσσαλονίκην ἐπὶ Αὐγούστου, καὶ ἐν τοῖς νομίσμασιν εὑρίσκομεν τὴν ἐπιγραφὴν Θεσσαλονικέων ἐλευθερίας, καὶ δῆμον καὶ πολιτάρχας Θεσσαλονικέων ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς, μία ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρει πολιταρχοῦντας μὲν Σωσίπατρον τινα, υἱὸν Κλεοπάτρας, καὶ Δημήτριον υἱὸν Νικοπόλεως καὶ Ζωΐλον υἱὸν Παρμενίωνος, τοῦ καὶ Μενίσκου· ἔτι δὲ ἄλλον πολίτην Θεσσαλονικέα Αἰγίλειον τὸνομα, καὶ Ταῦρον υἱὸν Ἀμμίας ταμίαν τῆς πόλεως. Τοὺς πολιτάρχας τῆς Θεσσαλονίκης ἀναφέρουσι καὶ αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, καί τινα ἐκ τῶν προκρίτων τοῦ τόπου καὶ τῶν πρώτων πιστευσάντων εἰς Χριστὸν, ὀνόματι Ἰάσονα, τὸν ὑπυδεξάμενον τοὺς Ἀποστόλους. Οὕτως ἡ Θεσσαλονίκη ἔχει καὶ τὴν τιμὴν, ὅτι ὑπῆρξεν ἡ πρώτη κατὰ τὴν Μακεδονίαν χριστιανικὴ Ἐκκλησία πρὸ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος.

Εἶναι καλὸν καὶ ὠφελιμώτατον, νομίζομεν, ν' ἀναστήσῃ κατ' ὀλίγον πᾶσα κοινότης τὰ παλαιὰ κύρια καὶ τοπικὰ ὀνόματα. Τοῦτο συνιστῶμεν καὶ εἰς τοὺς φιλομούσους καὶ φιλοπάτριδας Θεσσαλονικεῖς, σημειώσαντες ἀνωτέρω ἐπίτηδες τινὰ ὀνόματα τῶν παλαιῶν αὐτῶν συμπολιτῶν.

Ἡ μεγαλόπολις Θεσσαλονίκη ἤκμαζεν ἔτι πλέον κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἡμετέρων αὐτοκρατόρων εἰς πολυανθρωπίαν, ἐμπορίαν, τέχνας, σοφίαν, πλοῦτον, εὐσέβειαν καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετήν. Οἱ σύγχρονοι συγγραφεῖς ἐξυμνοῦσιν αὐτὴν ὡς μεγίστην, λαμπροτάτην, πλουσίαν, εὐδαίμονα, εὐανδροῦσαν, θεσφιλῆ, οὖσαν καὶ λεγομένην Ὀρθόδοξον κατ' ἐξοχὴν, καὶ φιλέμουσον καὶ φιλάνθρωπον. Ἐν αὐτῇ ἐτελεῖτο εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔθνους ἡ μεγίστη τοῦ κόσμου ἐμπορικὴ πανήγυρις ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, τοῦ μυροβλήτου, Θεσσαλονικέως καὶ πολιούχου, μαρτυρήσαντος περὶ τὸ 306 Μ. Χ ἐπὶ Μαξιμιανοῦ καὶ Γαλερίου. Τὸν δὲ περίφημον ναὸν τοῦ ἁγίου τούτου, σωζόμενον μέχρι νῦν ὡς μουσουλμανικὸν τέμενος, ἔκτισε πρῶτος Λεόντιός τις ἔπαρχος καὶ μετὰ τοῦτον τὴν αὐτόθι ἁγίαν Σοφίαν Ἀνθέμιος ὁ Τραλλιανὸς ἀρχιτέκτων, ὁ κτίστας καὶ τὸν ἐν Βυζαντίῳ ἐξακουστὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας, κατὰ τὸ αὐτὸ σχέδιον καὶ 2/3 κατὰ τὸ μέγεθος αὐτοῦ.

Τῆς πόλεως ταύτης ἡ σωζομένη ἱστορία εἶναι πολλὴ καὶ μακρὰ, καὶ ἀπόκειται εἰς τοὺς λογίους καὶ φιλοπάτριδας τῶν Θεσσαλονικέων νὰ δημοσιεύσωσιν αὐτὴν, συλλέξαντες παντοχόθεν, ἢ μεταφράζοντες τὴν ἄνω σημειωθεῖσαν πραγματείαν τοῦ Ταφνλου, μετὰ τῶν ἀναγκαίων σχολίων καὶ τεκμηριώσεων. Ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἐπὶ Λέοντος σοφοῦ τῷ 904 οἱ Σαρακηνοὶ, ἐκστρατεύσαντες ἀπροκηρύκτως εἰρήνης οὔσης, ἦλθον ἐκ Φοινίκης καὶ προσβαλόντες ἐξαίφνης τὴν Θεσσαλονίκην ἐκ θαλάσσης, ἐκυριεύσαν πρὸς ὀλίγον καὶ ἐξηνδραπόδισαν τὴν δυστυχῆ ταύτην πόλιν, ἀπαγαγόντες εἰς τὴν Συρίαν 22000 αἰχμαλώτους. Τῷ δὲ 1185 ἄλλοι βάρβαροι, οἱ Νορμάνοι τῆς Σικελίας, τὸ δόγμα Παπισταὶ, κυριεύσαντες τὸ Δυῤῥάχιον ἐχείρωσαν καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, ὅπου ἔπραξαν πολλὰς ὠμότητας, σφαγὰς καὶ ἐμπαιγμοὺς καὶ ἐξυβρισμοὺς πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, ἀρχιερατεύοντος ἐκεῖ τοῦ κλεινοῦ Εὐσταθίου, τοῦ σχολιάσαντος τὸν Ὅμηρον. Ἐπὶ δὲ τῆς προσωρινῆς ἁρπαγῆς τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν ἐπιβούλων Σταυροφόρων Φράγκων ἐσυστήθη καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἡγεμονία τις Παπικὴ, διαρκέσασα ὀλίγα μόνον ἔτη. Ὀλίγον δὲ χρόνον πρὸ τῆς ἁλώσεως τὸν Βυζαντίου ὑπὸ τῶν νῦν κρατούντων Μουρήτης ὁ πατὴρ Μωχαμέτου Β. ἐγένετο κύριος τῆς Θεσσαλονίκης διὰ συνθήκης, ἡ ὁποία δὲν ἐφυλάχθη ἀκριβῶς. Ἔκτοτε ἡ μεγαλόπολις αὕτη συνωκίσθη παρὰ τὴν ἔννοιαν ἐκείνης τῆς συνθήκης, ὑπὸ Ἑβραίων πολλῶν, διωχθέντων σκληρῶς ὑπὸ τοῦ φανατικοῦ Παπισμοῦ, καὶ συζόντων αὐτόθι ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων χριστιανῶν, τῶν παλαιῶν τὸν τόπον κατοίκων.

Ἡ παλαιὰ Θεσσαλονίκη περιεῖχε πολλὰ δημόσια κτίρια καὶ λαμπρὰ, ἐκτὸς τῶν Ἀνακτόρων, οἷον Φροντιστήρια, Νοσοκομεῖα, Ὀρφανοτροφεῖα, Θέατρον, Στάδιον, Ἱπποδρόμιον, Δικαστήρια, Λουτρὰ, Μεγάλην ἀγορὰν καὶ τὴν λεγομένην Χαλκιδικὴν στοὰν καὶ ἄλλα. Ἐκκλησίας δὲ πολλὰς καὶ καλὰς, τῶν ὁποίων αἱ μεγαλήτεραι καὶ ὀνομαστότεραι ἦσαν ἡ Σοφιανὴ, ἡ τῆς ὁδηγητρίας Θεοτόκου κατὰ τὸ παράλιον εἰς τόπον λεγόμενον Καταφυγὴ, καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Παρὰ τὰ κτίρια ταῦτα, ἐξ ὧν πιθανῶς ὠνομάζοντο καὶ αἱ θέσεις καὶ συνοικίαι, σημειοῦνται τινὰ μέρη τῆς πόλεως, οἷον Τρίβολον, μέρος τλησίον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, Ἀφροδίσιον ἀπὸ ναοῦ Ἀφροδίτης (Ὀθωμανιστὶ Ἐσκὶ Τσουμᾶ Τσαμισὶ, σωζομένου ἀκέραιον, ὡς τὸ Θησεῖον ἐν Ἀθήναις, Καβίρειον, Πύργοι, Βρόχθοι, Τριγώνιον, θέσις τις ἐπὶ τοῦ τείχους, Σαμαρεία, πύργος τις, Ἑπτάπυργιον, τεῖχισμά τι ἔχον ἑπτὰ πύργους, ὡς τὸ τῶν Βυζαντίων, καὶ ἄλλα.

Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Θεσσαλονικέων ἔκειτο ἐπὶ τοῦ βουνοῦ Χορταΐτου (κοινότερον Χορταΐα), ἐπικειμένου τῇ πόλει, ὡς ὁ Πάγος τῆς Σμύρνης. Μεταξὺ δὲ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τῆς πόλεως ὑπῆρχε τὸ λεγόμενον Δεσμωτήριον. Ὁ δὲ Χορταΐτης εἶναι ἄκρα τις τοῦ ὄρους Δυεσσώρου, τοῦ κλείοντος πρὸς βορρᾶν τὴν Χαλκιδικὴν χερσόννησον. Ἔκβολος δὲ ὠνομάζετο ἡ ἄκρα, ἡ πρὸς νότον κλείουσα τὸν λιμένα τῆς Θεσσαλονίκης.

Αἱ κυριώτεραι τοῦ τείχους πύλαι ἐλέγοντο, Μικρὰ πύλη, ἡ πρὸς θάλασσαν, Χρυσέα ἡ πρὸς δυσμὰς, Θεσσαλικὴ, Ῥώμα, Κασσανδρεωτικὴ, Ἀξιανὴ καὶ Βαρδαρία, ἡ τῶν Ἀσωμάτων, Ἀκταία κτλ.

Περὶ τὴν Θεσσαλονίκην ἀναφέρονται ὄρη Ἀνθεμοῦς, Κισσὸς, Δύσσωρον, Ὄρβηλος, λίμναι Κερκίνη, Βόλβη, Πρασιὰς, Χαλαστραῖον, κῶμαι καὶ πολίχναι Αἴνεια, Ἀντιγόνεια, Θέρμη, Ἀλτὸς, Κρανάη, Στρόβηλος, Λητὴ, ποταμοὶ Ἐχέδωρος, Ῥηχίας καὶ Γαλλικὸς, φρούρια δὲ Ἀετὸς καὶ Ἀρτεμίσιον καὶ εἴ τι ἄλλο.

Ἐκ τῶν παλαιῶν ἁγίων καὶ μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας ὀνομάζονται Θεσσαλονικεῖς ἄνδρες μὲν Δημήτριος, Ἀγαθόνους, Θεόδουλος, Ἀλφειὸς, Ζώσιμος, Ἀλέξανδρος, Νίκων, Νέων, Ἡλιόδωρος, Νέστωρ, Νικηφόρος, Παῦλος Πατριάρχης, Ταυρίων κτλ, γυναῖκες δὲ Ἀνυσία, Ἑλικωνὶς, Ματρώνα, Θεσσαλονίκη, θυγάτηρ Κλέωνος, καὶ ἄλλαι.

Ἀλλ' οἱ Θεσσαλονικεῖς ἐτίμων ἐξαιρέτως τὸν μεγαλομάρτυρα στρατηγὸν Δημήτριον, ὡς πολιοῦχον ἅγιον καὶ ὤμνυον εἰς αὐτὸν τὸν μέγιστον ὅρκον. Εἶχον δὲ καὶ νόμισμα εἰς τιμὴν αὐτοῦ καὶ πανήγυριν μεγάλην τὰ Δημήτρια. Ἡ πανήγυρις ἦτο συγχρόνως καὶ ἐμπορικὴ, μεγίστη τῶν τότε χρόνων, διότι συνέῤῥεον εἰς αὐτὴν κατὰ τὸν Τεμαρίωνα, γενόμενον αὐτόπτην, οὐ μόνον πάντες οἱ ἑλληνικοὶ καὶ οἱ τῆς Μοισίας καὶ τῶν πέραν τοῦ Ἴστρου λαοὶ, ἀλλὰ καὶ Ἰταλοὶ καὶ Ἴβηρες καὶ Λυσιτανοὶ καὶ οἱ ἐπέκεινα τῶν Ἄλπεων Κελτοί. Ἐγίνοντο δὲ κατὰ τὴν πανήγυριν ταύτην παννύχιοι τελεταὶ καὶ ἀγορὰ πάμφωτοι καὶ λαμπρόταται.

Κατὰ τὸν Λέακον (Leak) ἡ Θεσσαλονίκη εἶχε πρὸ 40 περίπου ἐτῶν 15,000 χριστιανοὺς κατοίκους, 35,000 Ὀθωμανοὺς καὶ 13,000 Ἑβραίους καὶ Φράγκους, τὸ ὅλον περίπου 65,000. Ἄλλοι δὲ ἄλλως ἀριθμοῦν τὸν πληθυσμὸν τῆς πόλεως ταύτης. Ἀλλὰ σήμερον κατὰ τὰς πιθανωτέρας πληροφορίας ἡ μεγαλόπολις Θεσσαλονίκη ἔχει ὡς 18,000 χριστιανοὺς Ὀρθοδόξους, 15,000 Ὀθωμανοὺς καὶ 30,000 Ἑβραίους, τὸ ὅλον περίπου πάλιν 65,000. Ὁ αὐτόθι Ἑλληνικὸς λαὸς ἤθελεν αὐξήσει ἔτι πλέον, ἂν δὲν ἐλάμβανε τὰς γνωστὰς ζημίας καὶ συμφορὰς πρό τινων ἐτῶν, ὅτε πολλοὶ Θεσσαλονικεῖς, ὡς καὶ Βυζάντιοι καὶ Σμυρναῖοι καὶ Κύπριοι καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς λαοὶ ἐσκορπίσθησαν εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου. Κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας ὠφεληθέντας οἱ Ἑβραῖοι ἐκ τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς βιομηχανίας τοῦ τόπου, ἔσυρον ἐκεῖ πολλαχόθεν καὶ ἄλλους αὐτῶν ὁμογενεῖς, ὥστε ἐπληθύνθησαν εἰς τὸν νῦν ἀριθμόν. Εἶναι ὅμως παρατηρημένον καὶ ἄλλοθεν, ὅτι οἱ Ἰσραηλῖται, ζῶντες σωφρονέστερον καὶ ὀλιγαρκέστερον παρὰ τοὺς ἡμετέρους καὶ νυμφευόμενοι ἐνωρὶς, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ βοηθούμενοι ἀμοιβαίως, πολλαπλασιάζονται ταχύτερον καὶ μειζόνως. Συμβαίνει δὲ τὸ ἀνάπαλιν εἰς τοὺς κρατοῦντας δι' ἄλλους λόγους θρησκευτικοὺς, κοινωνικοὺς καὶ πολιτικούς. Θέλουσι δὲ αὐξηθῆ αὐτοῦ καὶ οἱ ἡμέτεροι εἰς τὸ ἑξῆς, (ὅπερ συμφέρει πολλαχῶς εἰς τὸν τόπον), ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν νέων νόμων καὶ τὴν εὐεργετικὴν διάθεσιν τῆς Κυβερνήσεως, ἐὰν οἱ πρόκριτοι τῶν Θεσσαλονικέων μετὰ τοῦ μητροπολίτου φροντίζωσι καὶ περὶ παιδείας εὐσεβοῦς, χρηστοήθους καὶ φιλοτεχνικῆς· 2, περὶ γάμων ἐνώρων καὶ ἀγαθῆς οἰκονομίας. 3, περὶ συνοικισμοῦ αὐτάδη τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν ἄλλων ὀρεινῶν λαῶν, τεχνιτῶν καὶ εὐκαταστάτων κτηματιῶν καὶ γεωπόνων. 4, περὶ Ὀρφανοτροφείου καὶ οἵων ἄλλων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων· 5, περὶ κοινῆς συμφωνίας καὶ συμπράξεως, παύοντες διὰ τῆς ἀδελφικῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ βοηθείας πᾶσαν ἀσυμφωνίαν καὶ ἔνδειαν κοινοβλαβῆ, καθιστῶντες δὲ διὰ χρόνου ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλητέραν, εὐπορωτέραν παρὰ τῇ ἐξουσίᾳ καὶ εὐτυχεστέραν κατὰ πάντα τὴν ἑαυτῶν κοινότητα· 6, περὶ ἐκδόσεως ἐμπορικῆς τινος ἐφημερίδος καὶ φιλολογικοῦ περιοδικοῦ καὶ ἀναγκαίων συγγραμμάτων διὰ τοῦ ἐντοπίου τύπου, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ βοηθῶσιν ἅπαξάπαντες διὰ τὸ κοινὸν καλόν.

Τὰς σημειώσεις καὶ ἰδέας ἡμῶν ταύτας περὶ τῆς παλαιᾶς, καὶ μεγάλης ἀριστοπόλεως Θεσσαλονίκης ἀνεποτείνομεν ὡς ἀδελφικὴν προσφορὰν εἰς τοὺς φιλοπάτριδας, νοημονεστέρους καὶ πλουσιωτέρους τῶν ἀγαθῶν Θεσσαλονικέων, καὶ μάλιστα τοὺς εὐγενεῖς καὶ φιλοκάλους ἀδελφοὺς Ἀβότους, οἵτινες δύνανται, ἐὰν προαιρῶνται, νὰ εὐεργετήσωσι μεγάλως αὐτὸν τὸν τόπον, τοῦ ὁποίου τὰ κοινὰ ἠμελήθησαν πολὺ ἕως τώρα κατὰ τὴν κοινὴν φήμην. Οἱ ἀξιότιμοι οὗτοι ἀδελφοὶ ἂς ἐπιμεληθῶσιν ἰδίως τὴν σύστασιν ἑνὸς καλοῦ Παρθεναγωγείου, μιᾶς ἐμπορικῆς Λέσχης, μιᾶς ἐμπορικῆς

ἐφημερίδος, καὶ εἴτινος ἄλλου κοινωφελοῦς ἔργου ἢ καταστήματος, πρὸς ὠφέλειαν καὶ τιμὴν τῆς ἰδιαιτέρας καὶ φίλης αὐτῶν πατρίδος.

Πρὶν δώσωμεν τέλος εἰς τὴν μικρὰν ταύτην διατριβὴν, εὐαρεστούμεθα ν' ἀντιγράψωμεν τοὺς ἀκολούθους στίχους, ποιηθέντας καλῶς ὑπὸ τοῦ Εὐγενικοῦ πρὸς τιμὴν τινὸς Βυζαντίου ἐκ τῆς τῶν Σπανδουναίων γενεᾶς, ἥτις ἤκμασε τὸ πάλαι εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἀγνοοῦντες, ἂν εἰς τὴν γενεὰν ἐκείνην ἀνήκει καὶ ὁ νῦν ἀξιότιμος Κωνσταντῖνος Σπανδονῆς, Θεσσαλονικεὺς, κάτοικος Σταυροδρομίου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀνὴρ κοινωφελὴς ἐκ πολλῶν προτερημάτων·

Αὔχημα δειχθεὶς τοῦ τῶν Ἑλλήνων γένους,
Τῷ προϊόντι τοῦ τῶν ἀρετῶν κύκλου
Καὶ τὴν πατρίδα ἀποβεβληκὼς, ὤμοι,
Τῆς βαρβαρικῆς συμμετέσχες κηλίδος.
Τῶν γὰρ πατρίων ἀρετῶν ἐξημμένος,
Χρυσὸς ὥσπερ τις ἢ ἀστὴρ ἑωσφόρος,
Ἔλαμψες λαμπρῶς τῷ τῶν ἀρετῶν κάλλει,
Σωφροσύνην γὰρ καὶ ἀνδρείαν ἀσκήσας,
Τήν τε φρόνησιν καὶ τὴν οἰκονομίαν,
Ἃς βάθρον ἔθου ἀρετῶν τῶν ἐνθέων,
Ἄγαλμα θεῖον τοῖς πᾶσιν ἀνεδείχθης.
Θέλγων δὲ πάντας τῇ τῶν λόγων σειρήνῃ,
Καὶ τῇ γλαφυρῇ τοῦ κάλλους ἀγλαΐᾳ,
Καὶ τοῖς γενναίοις τῶν ἔργων καταπλουτῶν,
Ἐν τῇ ἀκμῇ φεῦ τῶν μεγάλων ἐλπίδων,
Οἴχῃ μοι τὸ φῶς καὶ κλέος τῆς ζωῆς μου,
Τὸ κοινὸν κλέος, ἡ σειρὰ τοῦ χρυσοῦ, ἐν οἷς
Ἡ τῆς φύσεως λαμπρὰ φιλοτιμία.
Αἴ, αἴ τῆς ἐμῆς καὶ κοινῆς δυστυχίας,
Οἷα ὑπέστην σοῦ πέρι φεῦ τοῦ πάθους.
Φίλη κεφαλὴ, ἐλπὶς, ζωὴ, φῶς, τέρψις,
Τοῦ Βυζαντίου καὶ τῶν Ἑλλήνων ὄρπηξ.

Ι. Γ. Δ.

Η ΑΛΙΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΓΑΡΙΤΩΝ.

Τὰ ὄστρεα [ἤτοι ὀστρείδια] ἐκ τῶν ὁποίων ἐκβαίνουσιν οἱ μαργαρῖται, εὑρίσκονται εἰς ὑφάλους ἕως δώδεκα ὀργυιὰς, κατὰ μέσον ὅρον, ἐν τῇ θαλάσσῃ κειμένους. Τοιοῦτοι ὕφαλοι ἀπαντῶνται κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς νήσου Κεϋλάνης, [Ταπροβάνης], καὶ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων εἶναι εἰς μεγίστην ἐνέργειαν ἡ ἁλιεία τῶν μαργαριτῶν. Ἀφότου δ' οἱ Ἄγγλοι ἐκυρίευσαν τὴν νῆσον, τὸ προνόμιον τοῦ ἁλιεύειν αὐτοὺς δίδεται κατ' ἔτος διὰ πλειστηριασμοῦ εἰς τοὺς πλειοδοτοῦντας.

Ἄρχεται δὲ ἡ ἁλιεία τῶν ὀστρέων τὸν Ἀπρίλιον μῆνα, καθότι κατὰ τὸ κλίμα ἐκεῖνο ἡ θάλασσα εἶναι τότε γαληναία καὶ διαμένει οὕτω μέχρι τοῦ μέσου ἢ τοῦ τέλους τοῦ Μαΐου. (*) Συνάγεται δὲ μέγιστον πλῆθος εἰς τὰ παράλια οὐχὶ ἐκ τῶν ἐγκατοίκων μόνον τῆς νήσου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς ἐκτεταμένης Ἰνδικῆς Χερσονήσου, τῶν ὁποίων αἱ διάφοροι γλῶσσαι τὰ ἤθη καὶ τὰ φορέματα παρέχουσιν εὐάρεστον ὄψιν εἰς τὸν περίεργον παρατηρητήν. Τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τῆς ἁλιείας δίδεται περὶ τὰ χαράγματα διὰ τῆς ἐκπυρσοκροτήσεως τοῦ τηλεβόλου, καὶ ἀμέσως πάμπολλα ἀκάτια (200-300) ἅτινα εἶχον κινήσειν ἐκ τοῦ παραλίου περὶ τὰ μεσάνυκτα καὶ μὲ ἄνεμον τῆς ξηρᾶς εἶχον φθάσειν ἤδη εἰς τὸν τόπον τῶν ὀστρέων πρὸ τῆς ἡμέρας, ῥίπτουσι τὴν ἄγκυραν εἰς τοὺς οἰκείους των ὑφάλους, καὶ ἄρχονται εὐθὺς τοῦ ἔργου των. Πλοῖα δὲ βασιλικὰ συγχρόνως εὑρισκόμενα ἐκεῖ ἐμποδίζουσι τὰ ἀκάτια, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξέρχωνται τῶν ὁρίων των.

Τὰ ἀκάτια τῶν ἁλιέων ἔχουσιν ἐν γένει ἕνα πλοίαρχον, ἕνα πηδαλιοῦχον καὶ δέκα ἄλλους ναύτας, ἐξ ὧν οἱ δέκα, ἐπιτήδειοι κολυμβηταὶ ὄντες, ἀλληλοδιαδόχως ἀνὰ πέντε βυθίζονται ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Διὰ νὰ καταβαίνωσι δ' οἱ κολυμβηταὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος μετὰ μεγαλητέρας ταχύτητος εἰς τὴν βάσιν τῶν ὑφάλων, πέριξ τῶν ὁποίων εἶναι τὰ ὄστρεα κεκολλημένα, θέτουσι τοὺς πόδας ἐπί τινος λίθου δεδεμένου εἰς τὴν ἄκραν σχοινίου τινὸς, ἡ ἄλλη ἄκρα τοῦ ὁποίου εἶναι ἐξηρτημένη ἐκ τοῦ πλοιαρίου. Φέρουσι δὲ καὶ ἕτερον σχοινίον μετὰ κανίστρου ἢ δικτύου, τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ὁποίου κρατεῖται ὑπὸ δύο ἐν τῷ πλοιαρίῳ ναυτῶν. Ἕκαστος δὲ τῶν κολυμβητῶν κρατεῖ ἓν δυνατὸν μαχαίριον διὰ ν' ἀποσπᾷ τὰ ὄστρεα, καὶ διὰ νὰ ὑπερασπίζηται ἑαυτὸν ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἰχθύας τοὺς ἐκεῖσε εὑρισκομένους. Οὕτω δ' ἐφωδιασμένοι βυθίζονται ἐντὸς τῆς θαλάσσης· καὶ ἀμέσως ὅταν φθάσωσιν εἰς τὸν πυθμένα ἀρχίζουσι νὰ ἀποσπῶσι τὰ ὄστρεα μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ἐφ' ᾧτε καὶ φοροῦσι χειρόρτια δερμάτινα, καὶ ἀφοῦ πληρώσωσι τὸ κάνιστρον ἀφίνουσι τὸ σχοινίον τὸ ὁποῖον ἔχει τὸν λίθον, καὶ διὰ τοῦ ἑτέρου ἀνέρχονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν κρατούντων αὐτὸ ναυτῶν.

Πολλὰ παράδοξα διηγοῦνται περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν οἱ κολυμβηταὶ δύνανται νὰ διαμείνωσιν ἐν τῷ ὕδατι. Τινὲς λέγουσιν ὅτι συνήθως διαμένουσιν ἕως ἓν τεταρτημόριον τῆς ὥρας καὶ ἄλλοι καλήτεροι κολυμβηταὶ ἕως ἡμίσειαν ὥραν· πολλοὶ ὅμως αὐτόπται τοῦ πράγματος βεβαιοῦσιν ὅτι δὲν διαμένουσι ποτὲ ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα δεύτερα λεπτά. Μολονότι δ' ὑπάρχουσι πάμπολλοι μεγάλοι ἰχθύες εἰς τὰς περὶ τὴν Κεϋλάνην θαλάσσας, σπανίως ὅμως συμβαίνει ἀπευκταῖόν τι, διότι οἱ κολυμβηταὶ εὐθὺς ὅταν ἴδωσι τινὰ πλησιάζοντα πρὸς αὐτοὺς, ἔχουσι τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ θολόνωσι τὸ ὕδωρ καὶ οὕτω τοὺς ἀποφεύγουσιν ἐν εὐκολίᾳ· ἀλλ' οἱ δεισιδαίμονες κάτοικοι ἀποδίδουσι τὴν σωτηρίαν των εἰς ἐπῳδὰς τὰς ὁποίας ἀγοράζουσιν ἀπὸ τὰς γραίας, αἵτινες λέγουσιν ὅτι βασκαίνουσι τοὺς ἰχθύας, ὥστε νὰ μὴν δύνανται νὰ βλάπτωσι τινά. Πολλάκις ὅμως οὔτε ὁ θόρυβος τῶν ἀκατίων, οὔτε αἱ ἐπῳδαὶ δὲν χρησιμεύουσιν εἰς τίποτε, ἄνευ τῆς ἐπιτηδειότητος τῶν κολυμβητῶν, οἵτινες, διὰ τοῦ μαχαιρίου των, θανατόνοντες τὸ τέρας, ἀποφεύγουσι τὸν κίνδυνον.

(*) Κατὰ τὰς μαρτυρίας ἄλλων δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ γίνεται ἡ ἁλιεία αὕτη· ἡ μία τὸν Μάρτιον καὶ τὸν Ἀπρίλιον, καὶ ἡ ἑτέρα τὸν Αὔγουστον καὶ τὸν Σεπτέμβριον.

Οὕτω δὲ διαδοχικῶς βυθιζόμενοι καὶ ἀναβιβαζόμενοι οἱ κολυμβηταὶ ἐξακολουθοῦσι τὸ ἔργον των μέχρι τῆς δεκάτης ὥρας π. μ. μεσημβρία· τότε δ' ἀρχίζει νὰ κινῇ ἡ θάλασσα, καὶ διὰ κανονοβολισμοῦ πάλιν δίδεται τὸ σημεῖον τῆς καταπαύσεως. Εὐθὺς δ' ὅταν τὰ ἀκάτια φθάσωσιν εἰς τὸ παραθαλάσσιον, πλῆθος ἐργατῶν ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παίδων τρέχουσι πρὸς αὐτὰ διὰ νὰ μεταφέρωσι τὰ ὄστρεα. Ἕκαστος δὲ ἰδιοκτήτης ἔχει πολλὰς καλύβας προητοιμασμένας, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων εἶναι ἓν κουττὼ ἤτοι ὕπαιθρον διάστημα γῆς περικεκλεισμένον μετὰ πασσάλων καὶ πλαγίων ξύλων. Εἰς δὲ τὰ κουττὼ ταῦτα, θέτονται τὰ ὄστρεα ὅπου καὶ ἀμέσως σήπονται διὰ τοῦ θερμοτάτου ἡλίου. Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι μολονότι τὰ πολυπληθέστατα ταῦτα κουττὼ ἐμπεριλαμβάνουσιν ἄπειρον σωρὸν ὀστρέων τὰ ὁποῖα σήπονται εἰς στενὸν διάστημα γῆς καὶ ἐκπέμπουσι μεγίστην δυσωδίαν, ἡ ὑγεία τοῦ τοσούτου πλήθους δὲν πειράζεται διόλου. Ἀφοῦ δὲ γίνῃ οὕτως ἡ σῆψις, τὰ ὄστρεα λαμβανόμενα ἐκ τῶν κουττὼ, θέτονται εἰς σκάφας κατασκευαζομένας ἀπὸ κοίλους κορμοὺς δένδρων, καὶ ἀκολούθως χύνεται ὕδωρ θαλάσσης ἐπ' αὐτῶν. Εἰς τὴν σῆψιν των δὲ ταύτην τὰ ὄστρεα παῤῥησιάζουσι τοὺς μαργαρίτας των, καὶ πολὺ πλῆθος ἀνθρώπων, ἱσταμένων περὶ τὴν σκάφην, ταχέως ἐκβάλλοντες αὐτοὺς τοὺς πλύνουσιν. Ἰδιαίτεροι ἐπιστάται ἵστανται εἰς τὸ ἄκρον ἑκάστης σκάφης, προσέχοντες μὴ οἱ ἐργάται κρύψωσι κανένα μαργαρίτην, καὶ ἕτεροι πάλιν ἐξετάζουσι μήπως τὰ ἀποῤῥιπτόμενα ὄστρεα ἐμπεριέχουσι μαργαρίτας. Ἀπαγορεύονται δ' ἀκόμη οἱ ἐργάται ἐπὶ ποινῇ ῥαβδισμοῦ τοῦ νὰ φέρωσι τὰς χεῖρας εἰς τὸ στόμα ὅταν πλύνωσι τοὺς μαργαρίτας· πολλάκις ὅμως καὶ διὰ τῶν προφυλάξεων τούτων ἐπιτυγχάνει τις νὰ καταπίῃ πολύτιμον μαργαρίτην· ἀφοῦ δ' ὅλα τὰ ὄστρεα ἀποῤῥιφθῶσιν, οἱ ἐν αὐτοῖς μαργαρῖται διαμένουσιν εἰς τὴν ἄμμον ἐντὸς τῆς σκάφης, καὶ οἱ μὲν μεγαλήτεροι ἐπιμελῶς καθαριζόμενοι πλύνονται διὰ τοῦ ὕδατος, οἱ δὲ μικρότεροι λαμβανόμενοι ἐκ τῆς σκάφης θέτονται ἐπὶ λευκῶν σινδονίων ἵνα στεγνώσωσιν εἰς τὸν ἥλιον. Ἀκολούθως δὲ περῶσιν αὐτοὺς ἐκ τριῶν κοσκίνων τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τεθειμένων, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἄνωθεν κόσκινον ἔχει μεγαλητέρας τοῦ δευτέρου τρύπας, καὶ τὸ δεύτερον τοῦ τρίτου, εὐκόλως διαχωρίζονται οἱ τῆς πρώτης, οἱ τῆς δευτέρας καὶ οἱ τῆς τρίτης κλάσεως μαργαρῖται. — Κάμνουσι δ' ὡς πρὸς τὴν τιμὴν τῶν μαργαριτῶν ἄλλην διάκρισιν κατά τε τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα κτλ. Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι ἐνῷ ἡμεῖς τιμῶμεν πολὺ τοὺς λευκοτάτους μαργαρίτας, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου προτιμῶσι τοὺς ἐρυθροειδεῖς, οἱ δὲ Ἰνδοὶ τοὺς ὠχρούς.

Παρεκτὸς δὲ τῶν χρωμάτων τούτων εὑρίσκονται καὶ κυανοῖ μαργαρῖται, καί τινες ἔχουσι χρυσοῦν ἢ ἀργυροῦν χρῶμα.

Οἱ μαργαρῖται εἶναι ἀῤῥωστία τοῦ ὀστρέου ἥτις καὶ ἀπαιτεῖ ἑπτὰ ἔτη διὰ ν' ἀναφανῇ ἐντελῶς. Ἂν δὲ τὸ ὄστρεον δὲν ἁλιευθῇ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, τὸ ζῶον ἀποθνήσκει ἢ ὁ μαργαρίτης χάνεται. Ὅταν δ' ὁ καιρὸς ἦναι τρικυμιώδης, τὰ ὄστρεα συχνάκις πάσχουσι, καὶ ἑπομένως ἐλαττοῦται καὶ τὸ προϊὸν αὐτῶν.

Κατὰ τὸν ἐν Κεϋλάνῃ τῆς ἁλιείας χρόνον ἔρχονται προσέτι καὶ πλῆθος πολὺ Ἰνδῶν τεχνιτῶν οἵτινες εἶναι πολλὰ ἐπιτήδειοι νὰ τρυπῶσι τοὺς μαργαρίτας καὶ πράττουσι τὸ ἔργον αὐτῶν μετὰ μετριωτάτης τιμῆς, καθήμενοι εἰς ὕπαιθρον μέρος ἔμπροσθεν τῆς καλύβης τοῦ μισθοῦντος αὐτούς.

Εἶναι δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἁλιείας τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Κεϋλάνης εἰς μεγίστην κίνησιν. Οἱ μαργαρῖται πωλοῦνται καὶ ἀγοράζονται ἐκεῖ ὅθεν καὶ διὰ τὴν μεγίστην συῤῥοὴν τοῦ τοσούτου πλήθους φέρουσιν ἀκόμη ἐκ διαφόρων μερῶν καὶ ἄλλων εἰδῶν πραγματείας, καὶ πρὸ πάντων ἐδώδιμα. Ἀφοῦ δὲ τελειώσῃ ἡ ἁλιεία, ἐγκάτοικοι καὶ ξένοι ἀποσύρονται ἀμέσως, καὶ αἱ καλύβαι χαλῶνται, καὶ μόλις εἰς ἱκανῶν μιλλίων διάστημα ἀπαντᾶται ἀνθρωπίνη κατοικία.

Α.

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΔΙΩΓΜΟΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ.

(Συνέχ. ἀπὸ Σελ 211)

ΕΚΤΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ. Εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου ἕως τὸ διακοσιοστὸν τρίτον ἔτος ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶχε διωγμὸν γενικὸν διὰ τὰς μεγάλας τῆς αὐτοκρατορίας ἀκαταστασίας. Ἀναβὰς ὅμως εἰς τὸν θρόνον [193] ὁ Σεβῆρος διήγειρε τὸν ἕκτον κατὰ Χριστιανῶν διωγμὸν (203). Οὗτος κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφάνη μέγας προστάτης αὐτῶν, διότι ἰατρεύθη ἐκ δεινῆς ἀῤῥωστίας ἀπό τινα Χριστιανὸν ἰατρόν. Ἔπειτα ὅμως παρακινούμενος ἐκ τῆς ἀλόγου τοῦ πλήθους ὁρμῆς ἐφέρθη σκληρότατα πρὸς αὐτούς. Εἰς τὸν διωγμὸν τοῦτον παρεκτὸς πολλῶν ἄλλων ἐμαρτύρησε καὶ ὁ Βίκτωρ (Ἐπίσκοπος Ῥώμης), Λεωνίδας, ὁ πατὴρ τοῦ Ὠριγένους, Μαρκέλλα, καὶ ἄλλοι. Κατεπράϋναν δ' αὐτὸν ὁπωσοῦν αἱ ἀπολογίαι τὰς ὁποίας ἔστειλεν ὁ Τερτυλλιανὸς, πρεσβύτερος Καρχηδόνος, καὶ εἰς τὴν σύγκλητον τῆς Ῥώμης καὶ εἰς τὸν Ἀνθύπατον τῆς Ἀφρικῆς *Σκάπουλον*.

Εἰς δὲ τοὺς διαδόχους τοῦ Σεβήρου ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἔχαιρεν εἰρήνην, καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν *μάλιστα*, ὁ Αὐρηλιανὸς, ἔδειξε μεγίστην κλίσιν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, ὥς τε, ὡς λέγουσι, καὶ ναὸν ἐσκόπευε νὰ ἀνεγείρῃ εἰς τὸν Χριστὸν, τοῦ ὁποίου καὶ τὴν εἰκόνα εἶχεν εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ κυχριστεῖτο ἀκόμη ὅτι ἡ μήτηρ του Μαμμαία ἦτο Χριστιανή.

ΕΒΔΟΜΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ. Ὁ Θρὰξ Μαξιμῖνος (235) ὑβριστὴς καὶ αἱματοχαρὴς ἀνὴρ, διήγειρε τὸν ἕβδομον κατὰ Χριστιανῶν διωγμὸν, πολλὰ σκληρῶς κατ' αὐτῶν φερόμενος. Ἐπαρακινήθη δὲ, λέγουσιν, εἰς τοῦτο ἀπὸ τὴν ἔχθραν τὴν ὁποίαν εἶχε μὲ τὸν προκάτοχόν του, διὰ τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ πράττῃ ὅλα τὰ ἐναντία μὲ ἐκεῖνον. Ἄλλοι δὲ ἀποδίδουσι τὸν διωγμὸν τοῦτον εἰς τὸ ἀκόλουθον περιστατικόν. Ἦτο συνήθεια ὅτε ἐγίνετο νέος αὐτοκ

κρότως, νὰ παρρησιάζωνται οἱ στρατιῶται πρὸς αὐτὸν, φέροντες στέφανον ἀπὸ δάφνην εἰς τὴν κεφαλήν. Εἷς δ' ἐπαρρησιάσθη, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὸν στέφανον, καὶ ἐρωτηθεὶς τὴν αἰτίαν, ἀπεκρίθη ὅτι ἐπειδὴ εἶναι Χριστιανὸς, ἡ θρησκεία του δὲν τὸν ἐπιτρέπει νὰ βάλλῃ εἰς τὴν κεφαλήν τοὺς στεφάνους αὐτῶν· τοῦτο δ' ἔδωκεν αἰτίαν εἰς τὸν δοξομανῆ Μαξιμῖνον νὰ διεγερθῇ κατὰ πάντων τῶν Χριστιανῶν. Ἀπὸ τοὺς μαρτυρήσαντας εἰς τὸν διωγμὸν τοῦτον ἦσαν καὶ ὁ Ἱππόλυτος, Πρωτόκτητος, πρεσβύτερος τῆς Καισαρείας, ὁ φιλολόγος Ἀμβρόσιος καὶ ἄλλοι. Εἰς τοῦτον δὲ τὸν διωγμὸν πολλοὶ Χριστιανοὶ ἐθανατώθησαν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξετάσεως, καὶ πολλοὶ συσσωρευόμενοι εἰς ἀριθμόν τινα, ἐκρημνίζοντο ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς εἰς βαθὺν λάκκον, ὅπου καὶ ἐθάπτοντο ζωντανοί.

Τὸν διωγμὸν τοῦτον ἔπαυσαν οἱ διάδοχοι τοῦ Μαξιμίνου Γαλερίανὸς [238] καὶ Φίλιππος ὁ Ἄραψ [244]. Ὁ δεύτερος μάλιστα βεβαιοῦται ὅτι ἠγάπα πολὺ τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ λέγουσιν ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἔγινε Χριστιανὸς, ἐξομολογηθεὶς πρότερον κατὰ τὴν Χριστιανικὴν τάξιν. Ἀλλ' ὀλίγον καιρὸν ἡ Ἐκκλησία ἔχαρε τὴν εἰρήνην ταύτην.

ΟΓΔΟΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ. Ἄλλος αὐτοκράτωρ χειρότερος παρὰ τὸν Μαξιμῖνον ὁ Δέκιος διαδεχθεὶς τὸν θρόνον, ἐφάνη καὶ αὐστηρότερος ἐκείνου, διεγείρας τὸν Ὄγδοον διωγμόν. Τοσοῦτον δὲ μανιωδῶς ἐφέρθη οὗτος μὲ τοὺς Χριστιανοὺς, ὥστε ἐπρόσταξε ποινὴν θανάτου εἰς τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς ἀνθυπάτους τῶν Ἐπαρχιῶν, ἂν δὲν ἐξαλείψωσι τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν, ἢ τοὐλάχιστον δὲν τὸ περιφρόνωσιν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν. Ἐπρόσταξε δ' ἀκόμη καὶ τὰς γυναῖκας τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν Ῥώμην νὰ φέρωνται ἀσκεπεῖς, νομίζων ὅτι μὲ τοῦτο ἤθελε τὰς καταισχύνει, διὰ νὰ τὰς σύρῃ εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν. Ἐμαρτύρησαν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Φλαυϊανοῦ, ἐπίσκοποι Ῥώμης, Βαβύλας Ἀντιοχείας, Ἀλέξανδρος Ἱεροσολύμων, Κύριλλος Γορτύνης καὶ ἄλλοι πολλοί. Λέγουσι δὲ ὅτι ἐφέρθη τοσοῦτον σκληρῶς μὲ τοὺς Χριστιανοὺς διὰ τὴν ἔχθραν τὴν ὁποίαν εἶχε καὶ αὐτὸς μὲ τὸν προκάτοχόν του. Διαδεχθεὶς τὸν Δέκιον ὁ Γάλλος ἐξηκολούθησε καὶ τὸν διωγμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον πολλοὶ ἔλαβον τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, ὡς Κορνήλιος ἐπίσκοπος Ῥώμης, ὁ διάδοχός του Λούκιος καὶ ἄλλοι. Τὸν κατέπαυσεν ὅμως ὁ Αἰμιλιανός.

ΕΝΝΑΤΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ. Ἠγέρθη ἀπὸ τὸν διάδοχον τοῦ Αἰμιλιανοῦ Οὐαλεριανὸν (257). Οὗτος εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοκρατορίας του ἐφέρετο πολλὰ ἥμερα μὲ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς ἐπεδέχετο ἱλαρῶς, ἀγαπῶν καὶ τιμῶν αὐτοὺς μεγάλως. Πλάνος δέ τις Αἰγύπτιος μὴ δυνάμενος νὰ καταπείσῃ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ δεχθῶσι τὰς γοητείας του, ἐδοκίμασε τὸν αὐτοκράτορα, καὶ τοσοῦτον εὐκόλως ἐπέτυχεν, ὥστε τὸν κατέπεισε ποὺς τοῖς ἄλλοις ν' ἀφανίσῃ τοὺς χριστιανοὺς· κατὰ τῶν ὁποίων ἀνέφερε πολλὰς συκοφαντίας καὶ ἐπρόσθεσεν ὅτι ἐκώλυον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπῳδῶν του. Διὸ καὶ ἤγειρε τὸν Ἔνναον κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν διατάσσων συγχρόνως ὅτι ὁποιος ἤθελε προδώσει Χριστιανὸν νὰ λαμβάνῃ τὰ ἡμίση αὐτοῦ ὑπάρχοντα. Στέφανος ἐπίσκοπος Ῥώμης, καὶ ὁ διάδοχός του Σίξτος μὲ τοὺς ἑξ διακόνους αὐτοῦ, Κυπριανὸς, Ἐπίσκοπος Καρχηδόνος, Λούκιος Μοντάνος, Βικτωρῖνος καὶ ἄλλοι πάμπολλοι ἔλαβον τε τὸν μαρτυρικὸν θάνατον.

Ὁ υἱὸς τοῦ Οὐαλεριανοῦ Γαλιήνος σωφρονισθεὶς ἀπὸ τὴν συμβᾶσαν εἰς τὸν πατέρα του συμφορὰν (1) ἐπαυσε τὸν διωγμὸν διατάξας τοὺς ἡγεμόνας ν' ἀφήσωσι καθένα ἐλεύθερον νὰ ἐκτελῇ τὰς συνηθείας τῆς θρησκείας του.

Οἱ δὲ διάδοχοί του ἐφέροντο μὲ πραότητα εἰς τοὺς Χριστιανοὺς καὶ μόνον ὁ Αὐρηλιανὸς ἠτοιμάσθη νὰ ἐγείρῃ κατ' αὐτῶν διωγμὸν, καὶ μερικοὶ μάλιστα ἔλαβον ἀπὸ αὐτὸν καὶ τὸ μαρτύριον, ὡς Εὐτυχιανὸς ἐπίσκοπος Ῥώμης, Πιώνιος, Σαβίνη καὶ Ἀσκληπιάδης εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ ἄλλοι· ὁ θάνατος ὅμως τοῦ ἀπέκοψε τοῦ σκοποῦ του.

ΔΕΚΑΤΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ. Οἱ διάδοχοι τοῦ Αὐρηλιανοῦ ἐφέροντο ἥμερα μὲ τοὺς Χριστιανοὺς, ὅθεν καὶ τοὺς ἐδόριζον εἰς τὰ ἀξιώματα καὶ τοὺς ἐτίμων μεγάλως, καὶ τοσοῦτον τοὺς ἐπεριποιοῦντο ὥστε καὶ μεταξὺ τῶν δούλων ἀκόμη ἐπροτίμων αὐτοὺς, διὸ καὶ οἱ Χριστιανοὶ ηὔξανον καὶ ἐπλεθύνοντο ὥστε ἤρχιζον νὰ διαδίδωνται ἐλευθέρως εἰς τὰς πόλεις, καὶ μὴν ἀρκούμενοι εἰς τοὺς παλαιοὺς τῶν εὐκτηρίων οἴκους ἀνήγειρον καὶ νεοὺς ἐκ θεμελίων καὶ ἐτέλουν ἀφόβως τὰ τῆς θρησκείας των. Ἐπιμένως ὅμως ὑπέπεσον εἰς τὴν ὀργὴν τῶν τότε αὐτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ, οἱ ὁποῖοι μὲ τοσαύτην λύσσαν ἐφέρθησαν κατ' αὐτῶν, ὥστε ῥητῶς ἀπεφάσισαν νὰ τοὺς ἐξαλείψωσιν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ διὰ τοῦτο διήγειραν τὸν δέκατον διωγμὸν κατ' αὐτῶν (τὸ 286 ἀπ. Χρι.) Ἤρχισαν δὲ πρῶτον ἀπὸ τοὺς εἰς τὰ στρατεύματα εὑρισκομένους Χριστιανοὺς, ἔπειτα δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς εἰς τὰς πόλεις. Καὶ ἔδωκαν παντοῦ σφοδροτάτας προσταγὰς αἱ Ἐκκλησίαι νὰ κατασκάπτωνται, τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία νὰ καίωνται, οἱ ὄντες εἰς τὰ ἀξιώματα νὰ στερῶνται αὐτὰ, καὶ νὰ παιδεύωνται ἀνιλεῶς οἱ λατρευταὶ τοῦ Χριστοῦ, ἂν δὲν ἐθυσίαζον εἰς τὰ εἴδωλα. Μὲ διαφόρους τρόπους θανάτου καὶ ἀνήκουστα εἴδη κολάσεων ἔδωκαν τότε εἰς πολλοὺς τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, καὶ ἐπειδὴ πλέον ἀπέκαμον εἰς τὴν σφαγὴν, ἐπρόσταξαν νὰ στερῶσι τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν, καὶ νὰ θραύσωσι τὸν πόδα των, ἔπειτα δὲ νὰ τοὺς βάλλωσι νὰ δουλεύωσιν εἰς τὰ μεταλλεῖα. Μ' ὅλα δὲ λόγον τοσοῦτον σκληρῶς ἐφέροντο οἱ τότε ἐθνικοὶ μὲ τοὺς Χριστιανοὺς, ὡ, νὰ ἐτρομάντευον πλέον ὅτι ἔμελλε νὰ φθάσῃ ἡ ὥρα καθ' ἣν ἤθελον τοὺς βλέπειν μὲ τὸν μεγαλήτερον φθόνον.

Ὁ Γαλέριος, βασιλεύσας εἰς τὰ ἀνατολικὰ μέρη τῆς αὐτοκρατορίας, ἐξηκολούθησε χωρὶς παῦσιν τὸν δέκατον διωγμὸν σκληρότερα παρὰ τοὺς προκατόχους του. Καταντήσας ὅμως εἰς μέγα παθος καὶ μὴν εὑρίσκων τὴν θεραπείαν του ἦλθεν εἰς συναίσθησιν διὰ τοὺς καταδιωκομένους Χριστιανοὺς, καὶ ἔδωκε πρόσταγμα νὰ μὴ

(1) Σαπώρης, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν συλλαβὼν αἰχμάλωτον τὸν Οὐαλεριανὸν, πρῶτον μὲν τὸν ἐμεταχειρίζετο ὡς ὑποπόδιον, ὅτε ἤθελε ν' ἀναβῇ εἰς τὸν ἵππον, ἔπειτα δὲ τὸν ἐτύφλωσε, καὶ ἀκολούθως τὸν ἐξέδερε ζωντανὸν ἀλείψας μὲ ἅλας τὸ σῶμά του.

καταδιώκωνται, ἀλλὰ μάλιστα νὰ ἦναι εἰς μεγάλην περιποίησιν καὶ νὰ οἰκοδομῶνται ἀφόβως αἱ Ἐκκλησίαι των. Ἀλλ' ὁ ἐξ ἀδελφῆς ἀνεψιὸς αὐτοῦ Μαξιμῖνος ἐφέρετο ὅλον τὸ ἐναντίον κατ' αὐτῶν, καὶ μάλιστα ἀφοῦ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γαλερίου τυραννικῶς διαδέχθη τὸν θρόνον ἐξηκολούθησε σκληρῶς καὶ τὸν διωγμόν. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Μαξιμιανοῦ ἐφέρετο μὲ μεγάλην σκληρότητα κατὰ τῶν Χριστιανῶν.

— Ἀλλ' ἔφθασε τέλος πάντων ὁ καιρὸς κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Χριστιανωσύνη ἀφοῦ ὑπέφερε τοσαῦτα ἀπὸ τὰς σκληρότητας καὶ ἀπανθρωπίας τῶν τυράννων, ν' ἀναλάμψῃ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης, καὶ ἀναβᾶσα εἰς τὸν θρόνον, ν' ἀποδείξῃ μὲ τὸ φῶς της εἰς ὅλα τὰ ἔθνη ὅτι ἦτο τεθεμελιωμένη εἰς τὰς βάσεις αὐτῆς τῆς ἀληθείας, καὶ εἰς μάτην οἱ ἐχθροί της ἐπροσπάθουν νὰ τὴν καταβάλωσιν. (1.)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΙΝΔΩΝ.

Τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῶν Ἰνδῶν εἶναι ἡ δεισιδαιμονία των, καὶ ἡ πρὸς τὴν ῥαθυμίαν καὶ τὴν ἀργίαν ἀνέκφραστος αὐτῶν κλίσις τὴν ὁποίαν καὶ δικαιολογοῦσι τρόπον τινὰ διὰ τῆς ἀκολούθου περικοπῆς ἐκ τινος τῶν περιφήμων συγγραφέων αὐτῶν. " Καλήτερον εἶναι νὰ στέκῃ κάνεις παρὰ νὰ περιπατῇ, καλήτερον νὰ κοιμᾶται παρὰ νὰ ἀγρυπνῇ καὶ ὁ θάνατος εἶναι ἄριστον πάντων. "

Εἰς τὴν Ἰνδίαν ἡ θρησκεία ἔχει μεγίστην ἐπιῤῥοήν. Ἑπομένως δ' ὅλα ὅσα ἀλλαχοῦ κυβερνῶνται διὰ τῶν πολιτικῶν νόμων καὶ τῶν ἐθίμων, ἡ τροφή των, τὰ φορέματά των, αἱ συναναστροφαί των, τὰ ἐπαγγέλματα, αἱ τέχναι κτλ. ἅπαντα διέπονται ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς δεισιδαιμονίας, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ἁπλούστατα καὶ τὰ μηδενὸς λόγου ἄξια θεωρούμενα παρ' ἄλλοις.

— Ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ Ἰνδοὶ ἐδόξαζον τὴν μετεμψύχωσιν, ὅτι, δηλαδὴ, ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν θάνατον τινὸς ἀτέρχεται εἰς ἄλλο σῶμα ἀνθρώπου ἢ ζώου. Ὅθεν καὶ πολλαὶ ἐκ τῶν φυλῶν των ὄχι μόνον ἀπέχουσιν ἀπὸ τὸ κρέας γενικῶς, καὶ ἀπαγορεύουσι τὸ νὰ σκοτώνωσι κάνὲν ζῶον, ἀλλ' ἀνεγείρουσιν ἀκόμη καὶ νοσοκομεῖα διὰ τὰς δαμάλεις, τοὺς ἵππους, τὰς αἶγας, τοὺς κύνας, καὶ ἄλλα ζῶα ἅτινα ἤθελον λάχει νὰ ἦναι χωλὰ ἢ προβεβηκότα τὴν ἡλικίαν. Ἀγοράζουσι δὲ συχνάκις ἀπὸ τοὺς Μωαμεθανοὺς τοὺς χωλοὺς βόας διὰ νὰ μὴ τοὺς σφάζωσιν ἐκεῖνοι. Γι' ἐπὶ τούτῳ δύο νοσοκομεῖα τῆς Σουράτης εἶναι περίφημα. Πολλοὶ δ' ἐκ τῶν δεικνυόντων τὴν παράλογον ταύτην φιλοζωΐαν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀποστελοῦσιν ἑορτὴν τινὰ μὲ λαμπρὴν συμπόσιον διὰ τὰς μυίας, ἐνώπιον τῶν ὁποίων θέτουσι μεγάλα πινάκια γάλακτος καὶ ζαχάρεως· ἄλλοτε δὲ λαμβάνουσι σάκκον ῥυζίου, καὶ περιερχόμενοι διασκορπίζουσιν αὐτὸ περὶ τὰς μυρμηκοφωλεάς. Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι ἐνῷ τοσαύτην εὐμένειαν δεικνύουσιν εἰς τὰ ἄλογα ζῶα, μεταξύ των φέρονται χειρότερον καὶ αὐτῶν τῶν θηρίων. Κλάσις ἀνθρώπων ὑπάρχει μεταξὺ τῶν Ἰνδῶν καλούμενοι Παρίαι οἵτινες θεωροῦνται ὡς καθάρματα καὶ βδελύγματα. Τοσοῦτον δὲ τοὺς ἀποστρέφονται οἱ ἄλλοι, ὥστε ὁ Ἰνδὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ φονεύσῃ Παρίαν ὅς τις ἤθελε τολμήσει νὰ τὸν ἐγγίσῃ. Ἐὰν δὲ Παρίας ποτὲ ἀναγκασθῇ νὰ λαλήσῃ ποτὲ μὲ Ἰνδὸν, πρέπει νὰ ἔχῃ πάντοτε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στόματος διὰ νὰ μὴ τὸν μιάνῃ διὰ τῆς ἀναπνοής του.

Ἡ ἀποχὴ τῶν Ἰνδῶν ἐκ τοῦ κρέατος καὶ ἡ ἁπλότης τῆς τροφῆς των ἔχει μεγάλην ἐπιῤῥοὴν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὸ σῶμα αὐτῶν. Γενικῶς δ' οἱ Ἰνδοὶ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τὰ ὁρμητικώτατα πάθη καὶ ἔχουσι κρᾶσιν πολλὰ ὑγιῆ. Αἱ αἰσθήσεις τῆς ὀσφρήσεως καὶ τῆς γεύσεώς των μάλιστα εἶναι ἀξιόλογοι, καὶ ὑπερτεροῦσι πολὺ τοὺς Εὐρωπαίους κατὰ τοῦτο. Οἱ Ἰνδοὶ διακρίνουσιν ἀξιόλογα τὰ διάφορα ὕδατα, καθὼς οἱ Εὐρωπαῖοι τοὺς οἴνους, καὶ θεωροῦσιν ὡς πολυτέλειαν τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν.

Ε.

Ὁ ΔΙΔΕΡΩΤΟΣ.

Ὁ Φιλόσοφος Διδερῶτος πορευθεὶς εἰς τὸν Τυπογράφον Παγκούκιον διὰ νὰ κάμῃ τὰς τυπογραφικὰς διορθώσεις τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας κύρεν αὐτὸν ἐνασχολούμενον νὰ ἐνδυθῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἠργοπόρει χάριν τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας του, ὁ Διδερῶτος λαβὼν τὸ φόρεμά του ἤθελε νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ τὸ βάλῃ. Ὁ Παγκούκιος δὲν τὸν ἄφινεν. Ἄφες με, τῷ εἶπεν ὁ φιλόσοφος, δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ πρῶτος συγγραφεὺς ὁ ὁποῖος ἐνδύω βιβλιοπώλην.

Ὁ Διδερῶτος ἦτο πολὺν καιρὸν πτωχός. Ὅτε ὁ πατήρ του τὸν διέκοψε τὸ σιτηρέσιον τὸ ὁποῖον τῷ ἐχορήγει εἰς Παρισίους, ἠναγκάσθη νὰ ὑπάγῃ νὰ κατοικήσῃ εἰς ξενοδοχεῖον. Μίαν δ' ἡμέραν μὴ ἔχων οὔτε λεπτὸν εἰς τὸν κόλπον του, ἐξῆλθε πολλὰ πρωΐ μὲ τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ τὸν προσκαλέσῃ κάνεὶς ἀπὸ τοὺς γνωρίμους του νὰ συγευματίσωσι. Τοὺς ἐπεσκέφθη δὲ ὅλους κατὰ σειράν. Ἐκεῖνοι μετὰ τῶν ὁποίων εἶχε πλειότερον θάῤῥος, δὲν ἐγευμάτιζον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐν τῷ οἴκῳ των, καὶ ἄλλοι ἢ δὲν τὸν ἐδέχθησαν ἢ δὲν τὸν ἐκράτησαν νὰ συγευματίσῃ. Τέλος ἀφοῦ πολὺν καιρὸν διέτρεξε τοὺς οἴκους, εἰσῆλθε νῆστις καὶ κεκμηκὼς τὰ μέγιστα περὶ τὰς ἓξ ὥρας τὸ ἑσπέρας. Ἡ ξενοδόχος βλέπουσα αὐτὸν ὠχρὸν καὶ ἀπηυδημένον, τῷ ἐπρόσφερεν ἀμέσως ὀλίγον οἶνον ζεστὸν μετὰ ζαχάρεως. Τὸ ἔπιε, καὶ ἐπλαγίασε κάμνων φιλοσοφικὰς σκέψεις περὶ τῆς πενίας καὶ τῶν συμφορῶν τῆς ἐνδείας. Ἔκαμε δὲ τότε ὅρκον τὸν ὁποῖον καὶ ἐφύλαξε πιστῶς, νὰ μὴν ἀρνηθῇ ποτὲ ἓν τάλληρον εἰς τὸν ὅστις ἤθελε τοῦ τὸ ζητήσει. Σ. Μ.

ΑΙ ΚΛΙΝΑΙ ΤΗΣ ΠΑΝΚΟΣΜΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΕΩΣ.

Ὁ ἀξιότιμος κύριος Στέφανος Ξένος, διατρίβων πρὸ πολλοῦ ἐν Λονδίνῳ, Εἰς μίαν διατριβὴν, τὴν ὁποίαν ἐκ διελειμμάτων κατεχωρίζει εἰς τὸ φύλλον τη. ἡ βελτίστη καὶ ἀξιόλογος ἐφημερὶς τῆς πόλεώς μας *Ἀμάλθεια*, καὶ ἥτις ἐπιγράφεται *Επιθεώρησις τοῦ Λονδίνου*, γράφει πρὸ τοῖς ἄλλοις περὶ τῆς Παγκοσμίου ἐκθέσεως καὶ τὰ κατωτέρω, ἀρχόμενος ἀπὸ τὰς κλίνας. Ἡ διατριβὴ αὕτη τοῦ Κ. Σ. Ξένου μᾶς φαίνεται πολλοῦ λόγου ἀξία καὶ ὠφελειμωτάτη εἴς τε τὸ κοινὸν τῆς πόλεώς μας καὶ γενικῶς εἰς ἅπαντας τοὺς ἀναγνώστας τῆς ἐφημερ. ταύτης. Δὲν δυνάμεθα ὅμως καὶ νὰ σιγήσωμεν ὁσάκις πρόκειται λόγος περὶ ἀξιεπαίνων πράξεων, ἡ *Μέλισσα* ἐφάνη πάντοτε δὲν διαπρύσιος κῆρυξ τῶν τοιούτων, καὶ οἱ συντάκται τῆς δύνανται νὰ κρύψουν τὴν χαρὰν τὴν ὁποίαν ὑπαγορεύει εἰς αὐτοὺς τὸ αἴσθημά των. Ὁ Κ. Ξένος καὶ διὰ τῆς παρούσης διατριβῆς καὶ δι' ἄλλων διανοητικῶν ἔργων ἀπέδειξε διὰ τοῦ γλαφυροῦ καλάμου του, τὴν παιδείαν ἥτις τὸν κοσμεῖ ἐργαζόμενος πάντοτε ἀόκνως, καὶ εὐσυνειδότως.

Πολλάκις μᾶς ἐπέσυρεν τὴν προσοχὴν ὁ εἰκονικὸς κάλαμός του ὅστις ἐσυνείθεισε φαίνεται νὰ εἰκονίζῃ τὰ πράγματα τόσον καθαρὰ, ὥστε νομίζει τις ὅτι τὰ βλέπῃ ὡς ἀντικείμεννα ὁρατά. Ὅθεν δίκαιον ἀπονέμομεν ἔπαινον εἰς τὸν ἀξιότιμον Συγγραφέα τῆς εἰρημένης διατριβῆς, ὅστις ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του γνῶσιν τινὰ περὶ τῶν ἐν Λονδίνῳ ὄχι εὐκαταφρόνητον.

Ἰδοὺ πῶς γράφει περὶ τῶν κλινῶν τῆς Ἐκθέσεως.

» Πρῶτον καὶ ἀναγκαιότατον σκεῦος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ κλίνη. Ἐπ' αὐτῆς γεννώμεθα καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀποθνήσκομεν. εἶναι ὁ ἀδιάσπαστος σύντροφος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀκολουθεῖ αὐτὸν εἰς ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βίου. Ὅταν ἤμεθα νήπια, εἶναι καὶ ἐκείνη μικροτάτη, ὅταν αὐξηθῶμεν, γίνεται καὶ ἐκείνη μεγαλητέρα· ὅταν ἤμεθα πτωχοὶ, εἶναι πενιχρὰ, ὅταν πλουτίσωμεν, μεγαλοπρεπεστέρα. Ἐπὶ τῆς κλίνης ὁ ἄνθρωπος καταπαύει τοὺς πόνους, τὰς πικρίας καὶ τὰς θλίψεις του· ἐπὶ τῆς κλίνης μεταφέρεται εἰς τὸν ἰδανικὸν κόσμον τῶν ὀνείρων. Ὅταν ἀσθενήσῃ, ἡ κλίνη εἶναι ἡ πρώτη θεραπεία του. Ἐπὶ τῆς κλίνης, ὁ πλέον ἐχέμυθος διακοινοῖ πρὸς τὴν σύζυγον τὰ μυστικά του, καὶ συσκέπτονται περὶ αὐτῶν· Μετὰ τὸν τοκετὸν ἐπὶ τῆς κλίνης ἡ γυνὴ αἰσθάνεται τὴν ἄφατον ἡδονὴν ὅτι ἔγινε μήτηρ. Ἐπὶ τῆς κλίνης πολλάκις ἡ πεῖνα λησμονεῖται, ἐπὶ τῆς κλίνης μετριάζεται τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους ὁ καύσων. Ἐπὶ τῆς κλίνης τὰ πάθη τῆς ἑσπέρας κατευνάζονται, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν εἴμεθα πρότεροι. Ἐπὶ τῆς κλίνης σκεπτόμενοι ἐπινοοῦμεν, καὶ τὸ πρωῒ ἐφαρμόζομεν. ἐπὶ τῆς κλίνης πολλάκις ἐλύθησαν τὰ δυσκολώτατα προβλήματα, ἐπ' αὐτῆς ἐπενοήθησαν τὰ δυσκολώτερα σχέδια καὶ οἱ τολμηρότεραι ἐπιχειρήσεις· Ἐπὶ τῆς κλίνης τέλος διεγείρεται ἡ συνείδησις μᾶλλον ἢ κατὰ πᾶσαν ἄλλην ὥραν, καὶ κατ' αὐτὴν κανονίζομεν τὰς μελλούσας πράξεις μας. Τέλος πάντων ἐπὶ τῆς κλίνης ὢν ὁ ἄνθρωπος ὑψόνει τὴν διάνοιάν του πρὸς τὸν Θεὸν, εὐχαριστεῖ διὰ τὰς ἀγαθοεργίας ὧν ἠξιώθη, ζητεῖ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του καὶ δέεται ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης του."

» Τὸ σκεῦος τοῦτο λοιπὸν ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ παραμελήσῃ ὁ ἄνθρωπος; Ὄχι βέβαια· καὶ ἡ σημερινὴ Ἔκθεσις τοῦ ὑελίνου παλατίου, εἰς τὴν ὁποίαν βλέπομεν ἄπειρον ἀριθμὸν μεγαλοπρεπεστάτων κλινῶν τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Αὐστρίας καὶ ἄλλων ἐθνῶν, σαφέστατα ἀποδεικνύει ὅτι καὶ ἡ κλίνη διελθοῦσα ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βίου τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τῶν λιτῶν χρόνων τοῦ Λυκούργου μέχρι σήμερον, ἔφθασεν εἰς τὴν παροῦσαν ἀληθῶς θαυμαστὴν τελειότητα καὶ λαμπρότητα."

» Ἡ πολυθρύλλητος κλίνη τῆς Αὐστρίας καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ὁμοιάζει παρεκκλήσιον. Εἶναι μεγίστη, πλατεῖα διὰ 5 ἀνθρώπους, καὶ φαίνεται ὅτι κατεσκευάσθη ὄχι διὰ βασιλέα ἤπιον, ἀλλα διὰ τύραννον κακοῦργον ἔχοντα χρείαν τοσούτου τόπου διὰ νὰ κυλίεται τὴν νύκτα, ὅταν ἡ κακὴ συνείδησις τὸν τύπτῃ καὶ στενοχωρῇ. Τὸ ξύλον εἶναι ἰνδικὸν καὶ ἔχει χρῶμα καφὲ ἀνοικτόν. Ἄνω τῶν προσκεφαλαίων ἐσωτερικῶς, μεταξὺ ποικίλων γλυφῶν καὶ ἀνθέων ἵσταται ἐπὶ στηλοβάτου ἄγγελος μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας κρατῶν εἰς τὴν μίαν τῶν χειρῶν κλάδον ἐλαίας, καὶ διὰ τοῦ δακτύλου τῆς ἄλλης δεικνύων τὸν κοιμώμενον. Ἐπὶ τοῦ στηλοβάτου φαίνεται ἔκτυπον παιδίον γυμνὸν μὲ ἡνωμένας χεῖρας δεόμενον ὑπὲρ τοῦ κοιμωμένου. Πρὸς δὲ τὰ δεξιὰ καὶ τ' ἀριστερὰ τούτου ἐζωγραφήθησαν ἐπὶ ἀλαβάστρου δύω γυναῖκες. Ὁ οὐρανὸς τῆς κλίνης ὑποστηρίζεται ἐν εἴδει πυραμίδος ἀπὸ 4 στήλας. Εἰς τὰς δύω τῆς κεφαλῆς φαίνεται ἐργασία ἀπαιτοῦσα ἀπίστευτον ὑπομονήν. Μέχρι τοῦ ὕψους τῶν προσκεφαλαίων εἶναι τετράεδροι, ἁπλοῦσται καὶ μὲ ὀλίγας γλυφάς· ἀλλ' ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης κάθηνται 4 μικρὰ παιδία παίζοντα μὲ 4 τράγους· ἀπὸ τὰς κεφαλὰς τῶν παιδίων ἀναχωροῦν 4 κονικαὶ στῆλαι αἵτινες ἑνόνονται εἰς τὴν ὀροφὴν τῆς κλίνης, τὴν ὁποίαν καὶ ὑποστηρίζουν. Ὡραῖα κλειστὴ λάρναξ, πλάτεα φύλλα καὶ ἄνθη σχηματίζουν τὸ κιονόκρανον τοῦ τετρακόρμου τούτου ὑποστηρίγματος. Αἱ στῆλαι τῶν ποδῶν σχηματίζονται ὡσαύτως ἀπὸ 4 ἑλικοειδεῖς μικρὰς στήλας ἑκάστη, φέρουν δὲ ἀγγέλους μικροὺς, ἄνθη, φύλλα, κτλ. Τὰ πολύτιμα παραπετάσματα τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὴν πυραμιδοειδῆ ὀροφὴν, εἶναι βαθέα δαμασκηνὰ μὲ στολίσματα καὶ κροσσοὺς τοῦ αὐτοῦ χρώματος· πλὴν πρὸς τὰ ἄνω, πλησίον τοῦ οὐρανοῦ, αἴφνης ἐξέρχονται ἐκ τῶν πτυχῶν ἄλλα παραπετάσματα ἀπὸ λεπτότατον κατηφὲ μὲ σειρὰς παχέων χρυσῶν θυσάνων, ὡς τῶν ἐπωμίδων τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν καὶ στολισμένα μὲ κεντήματα καὶ ποικίλας ταινίας."

» Τὸ ὡραιότερον ὅμως τῆς κλίνης ταύτης εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς πλακὸς τῶν ποδῶν. Ἐπ' αὐτῆς ἐντὸς 2 κοίλων θόλων βλέπεις τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν ἱσταμένους γυμνοὺς μὲ τὸν καρπὸν τῆς ἁμαρτίας εἰς τὰς χεῖράς των. Ὑπεράνω καὶ πλησίον αὐτῶν πυραμίδες, καρποὶ, ἄνθη, γλυφαὶ ποικίλαι, περιστεραὶ, παιδάρια, ἄγγελοι στεφανηφόροι μὲ ἀνοικτὰς πτερυγας, τόξα, στέφανοι, στῆλαι ἑλικοειδεῖς, στῆλαι ἀνθοστεφεῖς καὶ πλῆθος εἰσεχουσῶν καὶ ἐξεχουσῶν γλυφῶν, τὰς ὁποίας οὔτε ὁ κάλαμος τοῦ συγγραφέως οὔτε ἡ γραφὶς τοῦ ζωγράφου δύναται νὰ παραστήσῃ. Τὸ ὅλον εἶναι μεγαλοπρεπὲς καὶ τεχνικώτατον, πλὴν λίαν σοβαρόν. Τῷ ὄντι ἡ θέα τῆς κλίνης ταύτης προξενεῖ μᾶλλον μελαγχολίαν ἢ τὴν ἡδονὴν τὴν ὁποίαν τοιοῦτο σκεῦος ὑπόσχεται."

» Πλησίον τῆς κλίνης ἔστησαν οἱ Αὐστριακοὶ πίδακα ὕδατος τῆς Κολωνίας, ὅστις ἀφ' ἧς ὥρας ἠνοιχθῇ τὸ Παλάτιον μέχρις ἑσπέρας διαχέει τὸ εὐῶδες ῥευστὸν εἰς τὸν θάλαμον ἐκεῖνον· ἕκαστος δὲ τῶν προσερχομένων ἀναρίθμητων θεατῶν ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ βρέξῃ τὸ χειρόμακτρόν του εἰς τὸ ὕδωρ τοῦτο."

» Ἐὰν ἡ κλίνη αὕτη κατεσκευάζετο εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Χεόπων καὶ Χεφρὶν, ὅτε ἐπίστευον ὅτι κατοικία αἰώνιος εἶναι ὁ τάφος, καὶ διὰ τοῦτο ἐφιλοτιμοῦντο νὰ κατασκευάζωσιν αὐτὸν ὅσον ἔνεστιν ἑδραιότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον, εἶναι πιθανὸν ὅτι τῶν μεγιστάνων τις ἤθελεν ἐκλέξει αὐτὴν διὰ μαυσωλεῖον μᾶλλον ἢ διὰ τὸν σκοπὸν ἐφ' ᾧ σήμερον κατεσκευάσθη.

N. K.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Εἰδοποιῶ τοὺς πάντας, ὅτι τὸ Βιβλιοπωλεῖόν μου, κείμενον κατὰ τὴν Νέαν Συνοικίαν (Καινούριον μαχαλᾶ) τῆς πόλεως ταύτης ἔχει ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πωλεῖ εἰς μετρίας καὶ δικαίας τε τιμὰς τὴν νεωστὶ συνταχθεῖσαν καὶ ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου Δ. Ν. Φωτίλα κατ' ἔγκρισιν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Ἐγκυκλοπαιδείαν τῶν κορασίων, περὶ ἧς ἀνέφερεν ἤδη ὁ περιοδικὸς τύπος, συγγραφὴν ἀξιόλογον καὶ ἀναγκαιοτάτην πρὸς τὴν εὔστοχον ἐκπαίδευσιν τοῦ γυναικείου φύλου.

Ὅσοι προαιροῦνται λοιπὸν, ἐπιμελούμενοι εὐγενῶς τὴν σπουδαίαν ταύτην ὑπόθεσιν τῆς ἐθνωφελοῦς μαθήσεως τῶν γυναικῶν, ἐξ ἧς προσδοκῶνται πολλὰ καλὰ εἰς τὸ Γένος, καὶ ἰδίως εἰς τὴν ὡραίαν Ἰωνίαν καὶ τὴν λοιπὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἂς εὐαρεστηθῶσι ν' ἀποτείνωνται διὰ τοῦτο, εἴτε προσωπικῶς, εἴτε καὶ ἐγγράφως, εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖόν μου, τὸ ὁποῖον λαμβάνει τακτικῶς καὶ διαδίδει τὰ βιβλία ταῦτα κατὰ προτίμησιν τοῦ ἀξιοτίμου συντάκτου καὶ ἐκδότου.

Παρὰ τὴν εἰρημένην ἐγκυκλοπαιδείαν εὑρίσκεται παρ' ἐμοὶ καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Κυρίου Φωτίλα ἐκδοθεὶς συγχρόνως Διοργανισμὸς τῶν Παρθεναγωγείων χρήσιμος πρὸς τὰ ἤδη συνεστημένα καὶ τὰ συστηθησόμενα τοιαῦτα Σχολεῖα, ἐγκριθεὶς καὶ οὗτος ὁμοίως ὑπὸ τῆς κοινῆς ἡμῶν σεβασμιωτάτης μητρὸς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐγκυκλοπαιδεία τοῦ Κυρίου Φωτίλα χρησιμεύει καλῶς καὶ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀῤῥένων, ὡς λέγει περὶ τούτου ἡ ἐν τῷ ῥηθέντι Διοργανισμῷ καταχωρισμένη Συνοδικὴ ἔγκρισις τοῦ Οἰκουμενικοῦ τῆς Ἐκκλησίας Θρόνου.

Ἐν Σμύρνῃ 5 Ἰουλίου 1851.

Α. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ.

Ο
ΒΑΛΜΙΕΡΟΣ

Ὅτε δὲ μόλις ἐξημέρωσε, προσπαθοῦσι νὰ ἐμποδίσωσι τὸν νέον νὰ ἐξέλθῃ. — Εἴσθε, φίλοι μου, τοὺς εἶπε, καὶ ἔπρεπε σεῖς πρῶτοι νὰ μὲ βιάσητε νὰ ὑπάγω ὅπου τὸ χρέος μὲ προσκαλεῖ. — Ἀλλ' ἀκόμη δὲν εἶναι πέντε ὧραι! — Θέλουσι τοὐλάχιστον νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν. — Ὄχι! Οἱ μάρτυρες εἶναι ἄχρηστοι καὶ ἀπαιτῶ τοῦτο ἀπὸ τὴν φιλίαν σας.

Ἔφθασε δὲ εἰς τὸν προσδιορισθέντα τόπον. Ἀλλ' ὁ Δαρνέϊος ἀκόμη δὲν ἐφαίνετο. Τέλος δ' ἔρχεται.

— Βαλμιέρε! Τί μὲ θέλεις τόσον πρωΐ;

— Τὸν θάνατόν σου ἢ τὸν ἰδικόν μου, ἄπιστε.

— Δὲν καταλαμβάνω τὰ λόγιά σου.

— Νὰ σὲ ἐξηγηθῶ εὐθὺς, ὦ ἀχρειέστατε πάντων! εἶπεν ὁ Βαλμιέρος, ἀλλὰ πρῶτον νὰ σὲ κάμω τὰ δίκαια παράπονά μου. Κατήντησες εἰς τὴν ἐσχάτην πενίαν. Ἔτρεξα αὐτοπροαιρέτως καὶ χωρὶς σὺ νὰ μὲ εἴπῃς τίποτε καὶ φειδόμενος τὴν φιλοτιμίαν σου, διεμοίρασα μετὰ σοῦ τὸ βαλάντιόν μου. Τί λέγω; Διὰ νὰ σὲ ἀνακουφίσω εἰς τὴν δυστυχίαν σου, κατήντησα νὰ ταπεινωθῶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ δανεισθῶ χρήματα διὰ σέ. Αἱ μεσολαβήσεις μου σὲ ἔκαμαν νὰ γίνῃς λοχαγὸς, καὶ ὁ πατήρ σου εἰς τοὺς φίλους μου ἀκόμη χρεωστεῖ τὴν λαμπρὰν θέσιν τὴν ὁποίαν κατέχει. Ὅτε λησταὶ ἔμελλον νὰ διαπεράσωσι τὸ στῆθός σου, σὲ ἐκάλυψα διὰ τοῦ σώματός μου καὶ σοῦ ἐλύτρωσα τὴν ζωήν...

— Ἀλλὰ... πρὸς τί ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐπιπλήξεις;

— Ἔκαμα ἀκόμη πλειότερον διὰ σὲ, ἀχάριστε! Σὲ ἠγάπησα, σὲ ἠγάπησα! Σὲ ἤνοιξα τὴν καρδίαν μου, τὴν πολλὰ εὐαίσθητον καρδίαν μου! Καὶ τί μὲ ἀνταπέδωκες; Τί εἶπες, βάρβαρε, εἰς πολλοὺς συστρατιώτας μας; ἐξεμυστηρεύθης ὅ,τι ἡ τιμὴ σὲ ὑπεχρέονε νὰ κρατῇς εἰς αἰωνίαν σιωπήν. Ἐφανέρωσες τὸ μυστικόν μου, τὴν βάσανον, τὴν τρομερὰν βάσανον τῆς ζωῆς μου.

— Εἶπα...

— Ὅλην τὴν ἀλήθειαν! Θεέ μου! Καὶ δὲν μοῦ διεσπάραξες τὴν καρδίαν! ὅτι εἶμαι ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν ἐκείνων τῶν παίδων τοὺς ὁποίους ἡ φύσις φαίνεται ὅτι ἀπέῤῥιψεν ἐκ τῶν σπαργάνων των. Ναὶ, τέρας, κατὰ δυστυχίαν, οὔτε τὸν πατέρα μου γνωρίζω, οὔτε τὴν μητέρα μου. Ναί! Ὁ ἀξιοσέβαστος Λοριμόνδος μὲ εὕρηκεν ἔμπροσθεν τῆς θύρας του, κατὰ κακὴν τύχην μου, καὶ μὲ ἀφήρπασεν ἀπὸ ἀναπόφευκτον θάνατον· μὲ ἐπεφόρτισε μὲ τὰς εὐεργεσίας του, μὲ ἔδειξε πατρικὴν ἀγάπην. Ἀ! Ἐπικαλοῦμαι μάρτυρα τὸν οὐρανὸν καὶ ὁ ἴδιος Λοριμόνδος θέλει τὸ ὁμολογήσει, ποτὲ δὲν ἔβαλα κατὰ νοῦν νὰ φανῶ ἀχάριστος εἰς τὸν εὐεργέτην μου! ἀλλ' αὐτὸς πρῶτος μὲ ὑπεχρέωσε νὰ φυλάξω τὴν σιωπήν· αὐτὸς μὲ ἠνάγκασε νὰ κύψω τὸν αὐχένα εἰς τὴν

πρόληψιν, εἰς τὴν σκληρὰν πρόληψιν, καὶ νὰ κρύψω τὸ ὄνειδος τῆς γεννήσεώς μου, ἂν τῷόντι ἦναι ὄνειδος. Ἀ! ἄθλιε! Σὺ εἶσαι ἄξιος ὀνείδους, ἀχρεῖος, ἀχάριστος! Συγγενής τις τοῦ Δορμιόνδου σὲ ἐφανέρωσε τὸ μυστικόν. Ἔλαβα τὴν εὐγένειαν νὰ σοὶ τὸ ὁμολογήσω· σὲ ἐζήτησα, χάριν φιλίας, χάριν τιμῆς νὰ τὸ σιωπήσῃς. Ἀλλὰ σὺ μὲ ἐπρόδωσες. Ἑτοιμάσου λοιπὸν εὐθὺς νὰ μὲ δώσῃς ἱκανοποίησιν. Λάβε τὸ σπαθίον, καὶ εἷς ἐξ ἡμῶν ἂς ἐκπνεύσῃ ἐν τῷ ἅμα... Διατί δὲν ἑτοιμάζεσαι;

— Δὲν ἐμπορῶ νὰ μονομαχήσω ποτὲ... μὲ ἕνα ὅστις δὲ ἔχει γονεῖς.

— Μὲ ἐπείραξες εἰς τὴν τιμήν, καὶ ἀποφεύγεις τώρα νὰ μὲ δώσῃς ἱκανοποίησιν; Ἑτοιμάσου, ἑτοιμάσου. Δὲν θέλω νὰ γίνω φονεύς σου, ἀλλ' ὁ ἐκδικητὴς τῆς ἀνθρωπίτητος τὴν ὁποίαν σὺ ἐξύβρισες. Μιαρέ! ἀφοῦ τόσον σκληρὰ μὲ ἐπλήγωσες, φοβεῖσαι νὰ μοῦ σηκώσῃς καὶ τὴν ζωήν;

Οἱ μετὰ τοῦ Βαλμιέρου συνδιατρίβοντες, πρὸς οὓς καὶ εἶχε παραγγείλει νὰ μὴ τὸν ἀκολουθήσωσιν, ἔσπευσαν ἐν τῷ ἅμα νὰ εἰδοποιήσωσι τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς ἀρχηγούς του. Οὗτοι δὲ τρέξαντες εὐθὺς ἐρωτῶσι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ὁ Βαλμιέρος ζητεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς χεῖρας μετὰ τοῦ Δαρνείου. Οὗτος δὲ ὡς ἔξω φρενῶν,

— Ποία αἰτία, ἐφώναξεν! ἡ αἰσχίστη ἀπιστία! Ναί, εἶμαι ἐκ τῶν δυστυχῶν ἐκείνων τοὺς ὁποίους οἱ γονεῖς των ἔλαβον τὴν βαρβαρότητα ν' ἀποῤῥίψωσιν ἐκ τῶν σπαργάνων των. Ἐδῶ ἔμπροσθέν σας ὁμολογῶ ὅτι ὁ Δαρνεῖος ἀπὸ ἀχρειότητά του ἠθέλησε νὰ σᾶς φανερώσῃ. Ἂν ἦναι κηλίς, ἐφανταζόμην ὅτι τὴν ἐξήλειψα, ὅτι τὴν ἀπέπλυνα· ἐφανταζόμην ὅτι ἡ διαγωγή μου, ἡ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν χρεῶν μου προθυμία μου, οἱ ἀγῶνές μου εἰς τὸ νὰ γίνω καὶ ἐγὼ ὅμοιός σας, ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμά σας, ἤθελον μὲ καταστήσει ποτὲ ἄξιον τῆς ὑπολήψεώς σας. Καὶ τώρα, ἐνῷ τόσον ἀγαπῶ τὴν τιμήν, νὰ τὴν χάσω, καὶ χωρὶς νὰ ἠμπορῶ νὰ λάβω τὴν δικαίαν ἱκανοποίησιν; Αὐτὸ φρονεῖτε καὶ σεῖς, καθὼς ὁ ἀχρεῖος Δαρνεῖος; Τί! Δὲν μὲ κρίνετε λοιπὸν ἄξιον νὰ διαπεράσω τὴν καρδίαν τοῦ προδότου ἢ νὰ τοῦ δώσω τὴν ἰδικήν μου νὰ διασχίσῃ;

— Οἱ συστρατιῶται τοῦ Βαλμιέρου σιωπῶσι, χαμηλόνοντες τοὺς ὀφθαλμούς.

— Σᾶς καταλαμβάνω, Κύριοι! Ἀ! Πόσον ἄξιος λύπης εἶμαι — Θεέ μου! Ποῖον εἶναι τὸ ἔγκλημά μου. Ἡ γέννησίς μου; ἡ γέννησίς μου; Εἰς τί λοιπὸν χρησιμεύει ἡ ἀρετή; Ἄπιστε, (ἐπρόσθεσεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Δαρνεῖον) δὲν θέλεις γλυτώσειν ἀπὸ τὰς χεῖράς μου. Ἡ ἐλπὶς αὕτη μὲ κολακεύει. Ναί! θέλω δυνηθῆν ν' ἀποκτήσω τὸ δικαίωμα νὰ σὲ ἐκδικηθῶ, καὶ νὰ χύσω κρουνηδὸν τὸ αἷμά σου, ἢ νὰ χυθῇ τὸ ἰδικόν μου ἀπὸ τὰς ἐνόχους σου χεῖρας! Τί ἄλλο ἠμπορῶν νὰ κάμω διὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν κοινὴν ὑπόληψιν; Καὶ τώρα νὰ παιδεύωμαι διὰ τὴν ἀπανθρωπίαν τῶν ἀθλίων γονέων μου!

Τοὺς τελευταίους δὲ τούτους λόγους ὁ Βαλμιέρος ἐπρόφερε μετὰ οἰκτρότητος φωνῆς!

Τινὲς ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν ἠθέλησαν νὰ τὸν παραμυθήσωσι διὰ τὴν ἀνάγκην, εἰς ἣν εὑρίσκετο ν' ἀφήσῃ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ἡ πρόληψις εἶχε τότε πλειοτέραν ἰσχὺν παρὰ τὴν σήμερον, καὶ ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς ἦσαν ἄγνωστοι δὲν ἔχαιρον οὐδεμίαν τιμήν.

— Αἱ παρηγορίαι σας αὗται διερεθίζουν τὴν πληγήν μου. Σᾶς τὸ ἐπαναλέγω! Θέλετε γνωρίσειν ἂν ἤμην ἄξιος συστρατιώτης σας. Ἀ! σκληροκάρδιοι! Θέλω σᾶς ἀναγκάσει νὰ μὲ ἀγαπᾶτε, ἢ τοὐλάχιστον νὰ μὲ συλλυπῆσθε.

Ἡ λύπη τοῦ Βαλμιέρου ἦτον ἀνέκφραστος! Τῷόντι δ' οἱ γονεῖς του ἦσαν ἄγνωστοι, καὶ ὁ Δορμιόνδος (πλούσιος ἐν Βλοσὰ ἔμπορος) εὑρὼν αὐτὸν ἔκθετον, καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ νὰ χαθῇ ἐκ τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους, τὸν ἐπεριμάζευσεν, ἐφρόντισε διὰ τὴν ἀνατροφήν του, τὸν ἐξησφάλισε μέτριόν τι εἰσόδημα, καὶ ἐξηκολούθει νὰ κάμῃ ἄλλα τινὰ ἔξοδα διὰ νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ εἰς τὸ στρατιωτικόν. Ἔμαθε δ' ὁ νέος τὴν δυστυχίαν του ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν ἡβικὴν ἡλικίαν του.

Ἡ Ἱστορία τοῦ Βαλμιέρου διεδόθη πάραυτα καθ' ἅπασαν τὴν Αὐρηλίαν. Παράδοξος ἡ ἰδιοτροπία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους! Ἐκεῖνοι οἵτινες τὴν προλαβοῦσαν ἠσθάνοντο σέβας, οὕτως εἰπεῖν, διὰ τὸν ἀξιόλογον τοῦτον νέον, τὸν δεικνύουσι τώρα ἀδιαφορίαν, καὶ τελευταῖον ἀρχίζουσι ν' ἀπομακρύνωνται ἀπὸ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν καταφρονῶσιν. Αἱ ἀρεταί του πλέον ἔχασαν ὅλην των τὴν ἀξίαν, καὶ ἡ ἀχαριστία κατέπνιξε τὴν φωνὴν τῆς εὐγνωμοσύνης. Ἐν ἑνὶ δὲ λόγῳ ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὸν ἔγκλημα τὸ ὁποῖον εἰς μόνον τοὺς γονεῖς του ἔπρεπε νὰ ἐπιπέσῃ. Ὁ Βαλμιέρος ὑπέφερε μετὰ σταθερότητος τὴν συμφοράν του ταύτην, καὶ ἄλλο σφάλμα δὲν εὑρίσκει εἰς ἑαυτόν, εἰμὴ ὅτι ἐστάθη πολὺ εὐαίσθητος, ὅτι ὑπῆρξε πολὺ ἀγαθοποιός. Εἰς μόνην δὲ τὴν κυρίαν Δωρμεσὰν ἔῤῥιπτε πλέον τὰς ἐλπίδας του, καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἤλπιζε νὰ εὕρῃ παραμυθίαν τῆς συμφορᾶς του. — Αὕτη μὲ ἀγαπᾷ, ἔλεγεν, ἂς τρέξω λοιπὸν πρὸς αὐτὴν διὰ νὰ εὕρω ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν τὰ ὁποῖα ἀδίκως ἤδη πάσχω!

Ἡ κυρία Δωρμεσὰν μαθοῦσα τὰ περὶ τὸν Βαλμιέρον ἦτον ὡς ἔξω φρενῶν σχεδὸν ἐκ τῆς μεγάλης ταραχῆς καὶ τῆς λύπης της. Ἡ Ἐλεονώρα ἐκάθητο πλησίον της.

— Ἰδοὺ λοιπόν, Ἐλεονώρα μου! ἔλεγεν ἡ χήρα, διατί μὲ ἀπέῤῥιπτεν. Ἀ! νὰ ἐγνώριζες τὴν δυστυχίαν μου! Ὄχι! δὲν θέλω ἐπιζήσει πλέον μετὰ τὸ συμβεβηκό, τοῦτο τὸ ὁποῖον δὲν ἐξεύρεις πόσον μὲ ἐταπείνωσε... πόσον μὲ κάμνει νὰ ἐρυθριῶ, διότι εἶχα ἐκλέξει...

— Νὰ ἐρυθριᾷς, κυρία! καὶ διατί; Κατ' ἀλήθειαν τὸ συμβεβηκὸς εἶναι δυσάρεστον, πλὴν τώρα, ἀκριβή μου φίλη, πρέπει νὰ φανῇ ὅλη σου ἡ ἀγάπη! Ὁ Βαλμιέρος τί ἔχασεν ἀπὸ τὴν ἀξίαν του; δὲν ἔχει τὰς αὐτὰς χάριτας, τὰς αὐτὰς ἀρετάς, τὰ αὐτὰ τέλος δικαιώματα εἰς τὴν καρδίαν σου; Πρέπει λοιπὸν νὰ γίνῃ θῦμα τῶν ἀπανθρώπων γονέων του; Αὐτοὺς ἔπρεπε νὰ καταδικάσῃς ἂν τοὺς ἐγνώριζες· ἀλλ' ὁ νέος οὗτος, ἐκ τοῦ ἐναντίου, εἶναι ἄξιος συμπαθείας, ἄξιος λύπης καὶ οἰκτιρμοῦ!

— Βέβαια, βέβαια! εἶπεν ἡ χήρα, εἶναι ἀνίατος, εἶναι θανατηφόρος πληγή... Ἀ! καὶ ἐγὼ θέλω συναποθάνει μετ' αὐτοῦ... εἰς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἔμελλε νὰ γίνῃ σύζυγός μου νά... Πλὴν περὶ τοῦ συνοικεσίου τούτου δὲν μὲ συγχωρεῖται νὰ ὁμιλῶ πλέον... Ἡ κοινὴ γνώμη εἶναι τύραννος εἰς τὸν ὁποῖον ὅλοι ὀφείλομεν νὰ ὑποτασσώμεθα, καὶ νὰ θυσιαζώμεθα... Τί ἤθελαν εἰπεῖ τῷόντι, ἂν ἐγινόμην σύζυγος τοῦ Βαλμιέρου;

— Δὲν τὸν ἀγαπᾷς λοιπὸν πλέον;

— Καὶ εὑρίσκεται ποτὲ ἀγάπη ὁμοία τῆς ἰδικῆς μου; Πλήν, σὲ τὸ εἶπα ἤδη, δὲν εἴμεθα κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ μας! Ἡ τιμὴ μᾶς ἐπιβάλλει νόμους.

— Ἡ τιμή, κυρία; Φρονεῖς λοιπὸν ὅτι ὁ Βαλμιέρος εἶναι πλέον ἄτιμος;

— Ἡ ἔκφρασις εἶναι πολλὰ δυνατή. Ὄχι! δὲν εἶναι ἄτιμος, πλήν... εἶναι κηλίς... Ὅλος ὁ κόσμος τὸ λέγει... Αὐτὴ ἡ ἰδέα ἦτο πολὺ προτήτερα ἀπὸ σὲ καὶ ἀπὸ ἐμέ... Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὑπάρχει πλέον! Καὶ τὸν ζυγὸν τοῦτον, τὸ λέγω πάλιν, μᾶς εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποτινάξωμεν... Αἰσθάνομαι ὅμως ὅτι ὁ ἔρως μου δὲν θέλει ἐλαττωθῆ. Πάντοτε θέλω τὸν ἀγαπᾷν. Ὦ Θεέ μου! Θεέ μου. Τί σκληρὰ καὶ ἀνέλπιστος συμφορὰ ἦτον αὕτη;

Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ φαίνεται καὶ ὁ Βαλμιέρος. Εὐθὺς ὅτε τὸν ἴδεν ἡ κυρία Δωρμεσάν, ὀλίγον ἔλειψε νὰ λειποθυμήσῃ. Ἡ δὲ Ἐλεονώρα ἐζήτει καὶ αὐτὴ νὰ κρύψῃ τὰ δάκρυά της.

— Ἔ! Κυρία, εἶπεν ὁ Βαλμιέρος πρὸς τὴν χήραν, ὅλαι μου αἱ δυστυχίαι σὲ εἶναι γνωσταὶ πλέον, καὶ τρέχω ἤδη εἰς τὰς πόδας σου νὰ εὕρω παρηγορίαν. Τὸ μυστικὸν τὸ ὁποῖον ἐπεβάρυνε τὴν καρδίαν μου, σὲ ἀνεκαλύφθη. Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ αἰτία τῆς ἀρνήσεώς μου. Ἰδοὺ τί ἀντέκειτο εἰς τὴν εὐδαιμονίαν μου...

— Πολλὰ λυπηρὸν πρᾶγμα τῷόντι Βαλμιέρε! καὶ ἡ θλίψις μου εἶναι ἀνέκφραστος! Ἀ! εἶναι ἀδύνατον.. Ἀνυπέρβλητον πρόσκομμα, ναί, ἀνυπέρβλητον! Τυφλὴ καὶ ἀπάνθρωπος κοινωνία!.. Εἶναι ἀληθὲς λοιπὸν κύριε, ὅτι δὲν εἶναι γνωστοὶ οἱ γονεῖς σου;

— Ναί, κυρία, ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους χρεωστῶ τὸ φῶς μὲ τὸ ἄρησαν διὰ νὰ μὲ καταστήσωσι δυστυχέστατον πάντων. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ ἀγάπη θέλει ὑποκύψειν εἰς τὰς βαρβάρους, εἰς τὰς παραλόγους ἰδέας τῶν ἄλλων;... Κυρία, ὡς πρὸς ἐμὲ αἰσθάνομαι ὅτι τίποτε δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα μὲ προσκολλῶσιν εἰς σέ. Καὶ εἰς τὴν ἀθλιεστάτην ἂν εὑρίσκεσο κατάστασιν, καὶ εἰς τὸν ἔσχατον τῆς ἀτυχίας βαθμόν, τοιαύτη, καθὼς ἐγὼ εἶμαι τώρα, τὸ πάθος μου ἤθελεν αὐξήσειν. Ἀ! ἤθελα τρέξειν εὐθὺς εἰς τὰ γόνατά σου, καί, ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἤθελα σὲ καλέσειν ἐρωμένην μου, σύζυγόν μου, καὶ ἤθελα τὸ ἔχει διὰ καύχημά μου νὰ λάβω τὸ ὄνομα τοῦτο... Παῦσον τὰ δάκρυά σου, διότι μοῦ διασχίζουσι τὴν καρδίαν. Ναί! οἱ γονεῖς μου εἶναι ἄγνωστοι, πλὴν εἰς ἐμὲ πλέον ἐναπόκειται νὰ κάμω τὴν τύχην μου, κυρία, καὶ σὲ δίδω τὸν λόγον μου. Θέλω γίνειν ἄξιος τῆς ἀγάπης σου.

— Ἀ! κύριε, ἐφώναξεν ἡ Ἐλεονώρα, πόσον εἶσαι ἄξιος συμπαθείας! Καὶ ἐπρόσθεσε τὰς λέξεις ταύτας αἵτινες μόλις ἠκούσθησαν — ἂν ἤμην ἐγὼ εἰς τὸν τόπον τῆς φίλης μου.

Ὁ ἄξιος τιμῆς καὶ ὑπολήψεως Βαλμιέρος ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ γίνῃ δυστυχέστατος πάντων. Ἀντέθετε δὲ εἰς τὸ ὀλέθριον τοῦτο συμβεβηκὸς τὴν σταθερότητα τῆς ψυχῆς του (ἥτις κυρίως εἶναι ἡ ἀληθὴς γενναιότης) καὶ ἤρχισεν ἐντὸς τῆς ἰδίας του καρδίας νὰ ζητῇ τὰς παρηγορίας τὰς ὁποίας οἱ ἄλλοι τὸν ἠρνοῦντο...

Ἰδοὺ δὲ τί ἔγραφε πρός τινα ἐκ τῶν μωρῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι, ὡς φαίνεται, ἦλθον εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ κάμπτωσι τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν δεσποτισμὸν τῆς συνηθείας.

« Παρατηρῶ ὅτι ἀπὸ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἔμαθες τὸ συμβάν μου μὲ φέρεσαι πολλὰ ψυχρῶς.

Πρὶν νὰ κάμω τὰ παράπονά μου ἤθελα νὰ κυττάξω ὀλίγον τοὺς λόγους εἰς τοὺς ὁποίους βασίζεσαι. Ποία αἰτία σὲ ἔκαμε νὰ μεταβληθῇς τόσον; Δὲν εἶμαι ὁ ἴδιος καθὼς ἤμην καὶ πρὸ πέντε καὶ ἓξ ἡμερῶν; Τί ἔχεις νὰ μὲ ἐπιπλήξῃς; Παρέβην τὰ καθήκοντα τῆς φιλίας, τῆς τιμῆς, τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει, διὰ τῶν ὁποίων ἠξιώθην ὑπολήψεώς τινος εἰς τὴν πόλιν σας; Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου μὲ εἶναι ἄγνωστοι, καὶ παρὰ τὴν φύσιν μὲ ἀπέῤῥιψαν. Πρέπει λοιπὸν νὰ μὲ παιδεύσῃς διὰ τὸ σφάλμα αὐτῶν, σὺ ὁ ὁποῖος ἐχρεωστεῖς νὰ λάβῃς τὸν τόπον τῶν ἀναξίων ἐκείνων γονέων μου, καὶ νὰ μὲ κάμῃς νὰ λησμονήσω τὴν βαρβαρότητά των, ἐν ᾧ μάλιστα μὲ γνωρίζεις πόσον ἠγωνιζόμην ν' ἀπολαύσω τὴν ὑπόληψιν τῶν ὁμοίων μου; Καὶ λοιπόν; Ὀλίγα τινὰ καλὰ ἔργα τὰ ὁποῖα, κατ' εὐτυχίαν μου, ἠδυνήθην νὰ πράξω δὲν ἀξίζουν πλέον τίποτε, καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ γίνω θῦμα διὰ σφάλμα τὸ ὁποῖον συνέβη πρὸ τῆς γεννήσεώς μου; Εἰς τόσην δὲ σκληρότητα καὶ ἀδικίαν κατηντήσατε οὔτε ὥστε ἱκανοποίησιν δὲν θέλετε νὰ μὲ δώσητε δι' αὐτὴν τὴν θανατηφόρον καταφρόνησιν τὴν ὁποίαν μὲ δείχνετε; Σεῖς, τυφλοὶ καὶ ἄγριοι, εἶσθε ἄξιοι καταφρονήσεως καὶ ἀτιμίας, σεῖς τῶν ὁποίων τὸ ἀγενὲς αἷμα οὔτε ἀξίζει κἂν νὰ χυθῇ ἀπὸ τὰς χεῖράς μου. Θέλετε τὸ ἰδεῖ! Τὸ σφάλμα τοῦτο τῆς γεννήσεώς μου θέλω καλύψειν μὲ λαμπρότητα ἥτις θέλει εἶσθαι ἀποκλειστικῶς ἰδική μου. Δὲν θέλω οὔτε συγγενεῖς οὔτε φίλους. Θέλω προσπαθήσειν νὰ ἐξαρκέσω αὐτὸς εἰς ἐμαυτόν, καὶ σὺ πρῶτος θέλεις, Κύριε, ἐρυθριάσει διὰ τὴν βαρβαρότητα ταύτην τὴν ἰδίαν μόνον εἰς τοὺς ἐξευγενισμένους λαοὺς. ἀνήκουσαν. Οἱ ἄγριοι δὲν γνωρίζουν διόλου τὴν παρὰ φύσιν καταφρόνησιν ταύτην. Τρέξε, μιαρὸν ἀνδράποδον τῆς προλήψεως, δεῖξε τὴν ἐπιστολήν μου εἰς τοὺς ὁμοίους σου! Συνεπαινέσου μὲ αὐτοὺς διὰ τὴν ἀπανθρωπίαν σου. Ἂν ἀκτὶς λογικοῦ σὲ ἔμενεν, ἂν μικρὸν εἶχες αἴσθημα τιμῆς, ἤθελες ἔλθει νὰ μοῦ σηκώσῃς τὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν δὲν μὲ ἀφίνεις νὰ χαρῶ. Πλὴν ἀναμφιβόλως, θέλεις καλύψει καὶ σύ, ὡς ὁ ἀχρεῖος Δαρνεῖος τὴν μικροψυχίαν σου μέ τινα μιαρὰν πρόφασιν. Μάθε ὅτι ἐγὼ σὲ καταφρονῶ, ὅσον φαντασθῇς. Δὲν ὑπάρχει λοιπ

πὸν κάνεν μέσον διὰ νὰ σὲ διεγείρῃ εἰς φιλοτιμίαν; »

Ὁ Βαλμιέρος ἦτο βέβαιος ὅτι ἡ ἀγάπη ἤθελε τὸν κάμει νὰ λησμονήσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν κοινὴν διαγωγὴν τῶν ἄλλων. Πόσον ὅμως ἦτον ἠπατημένος!! Δὲν ὑπωπτεύετο ποτὲ ὅτι ἡ κυρία Λωρμεσὰν δὲν εἶχεν ἐπίσης διάθεσιν νὰ τὸν δεχθῇ. Τὴν ηὔρισκε δὲ ἀκαταπαύστως εἰς τὰ δάκρυα, καὶ μόνον ἐκφράσεις κενὰς καὶ ἀδύνατα παράπονα ἤκουε παρ' αὐτῆς. Καταμαρτύρετο αὕτη ἀκαταπαύστως κατὰ τῆς σκληρᾶς ἀνάγκης, κατὰ τῆς ὀλεθρίας ὑποχρεώσεως εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο νὰ ὑποφέρῃ τὰς αλύσεις τῆς κοινωνίας. Τέλος πάντων ὁ τίμιος οὗτος νέος λαμβάνει τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν

« Δὲν ἐξεύρω, κύριε, τίνι τρόπῳ νὰ σᾶς ἐξηγηθῶ! Εἶμαι ἡ δυστυχεστάτη τῶν γυναικῶν, ἐπειδὴ σὲ ἀγαπῶ, καὶ δὲν ἐμπορῶ νὰ ἀκούσω τὴν καρδίαν μου. Δὲν ἔλαβα τὴν δύναμιν νὰ σὲ εἴπω ἐκ στόματος ὅ,τι σὲ γράφω μὲ μέγαν κόπον μου. Πρέπει ὅμως ὅλα νὰ τελειώσωσιν. Ἡ φιλία μας ἠδύνατο νὰ παρεξηγηθῇ, καὶ σὺ ποτὲ δὲν θέλεις γίνειν σύζυγός μου, ὡς καὶ μόνος σου τὸ γνωρίζεις κάλλιστα. Εἶμαι ἀπηλπισμένη διὰ τὴν δυστυχίαν την ὁποίαν δοκιμάζεις. Ἔχω συγγενεῖς, φίλους, ὁλόκληρον τὴν πόλιν νὰ συμβουλευθῶ εἰς τὴν ἐκλογὴν συζύγου. Δὲν θέλω λάβει ποτὲ τὴν σκληρότητα νὰ θεωρήσω τὰ δικαιολογήματα τὰ ὁποῖα μᾶς διαχωρίζουσι καὶ πάντοτε εἰς τὰ ὀμμάτιά μου θέλεις εἶσθαι τὸ μόνον ὑποκείμενον τῆς ἀγάπης μου. Σὲ τὸ ἐπαναλέγω. Εἶναι ἀδύνατον νὰ κρατήσωμεν ἐπὶ πολὺ σχέσιν ἐκ τῆς ὁποίας ἡ τιμή μου ἤθελε πειραχθῇ. Εἶσαι πολὺ εὐγενὴς.... Ἂς ἀποφασίσωμεν λοιπὸν ἐξ ἀνάγκης..... δὲν τολμῶ νὰ τελειώσω..... Εἰς τὸ ἑξῆς ἂς παύσωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ βλεπώμεθα.

Υ. Γ. Βασίζου δὲ εἰς τὴν φιλίαν μου. Καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις θέλω εἶσθαι πρόθυμος νὰ σὲ δώσω ἀποδείξεις, τῆς ἀγάπης μου. Νοί! Κλαῖε με! κλαῖε με, διότι ὑπόκειμαι εἰς τὰς τυραννικὰς συνθήκας τῆς κοινωνίας αἵτινες μᾶς κυβερνῶσι καὶ μᾶς δεσπόζουσιν.

Ὦ Οὐρανέ! διατί νὰ μὴν ἔχῃς γονεῖς; Ὅποιοι καὶ ἂν ἦσαν, ἤθελον εἶσθαι ἰδικοί μου καὶ μὴν ἀμφιβάλῃς. Διατί νὰ μὴν ἦναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου νὰ καταστρέψω τὴν βδελυρὰν πρόληψιν ἥτις ἀνυψοῦται κατὰ σοῦ! Ἔσο βέβαιος ὅτι ἡ καρδία μου πάντοτε θέλει σὲ εἶσθαι προσκολλημένη.... »

Ὁ εὐαίσθητος Βαλμιέρος δὲν ἐξακολουθεῖ τὴν ἀνάγνωσιν. Ἐφώναξε δὲ κλαίων πικρῶς,

— Καὶ σὺ ἀκόμη σκληρά! Ἀ! Ἔπρεπε νὰ προσμένω καὶ αὐτὴν τὴν προσβολήν, Ἰδοὺ ἡ τελευταία πληγὴ ἥτις διασχίζει τὴν καρδίαν μου.

Καὶ ἔπεσεν εἰς τὸ καθισμά του ὡς κεραυνόπληκτος. Ἔμεινε δὲ στιγμὰς τινὰς εἰς τὴν θανατηφόρον ταύτην ἀναισθησίαν. Ἐγείρεται δὲ μεθ' ὁρμῆς καὶ τρέχει εἰς τὸν οἶκον τῆς κυρίας Λωρμεσάν.

— Σὺ, βάρβαρε γύναι, ἠδυνήθης νὰ μὲ γράψῃς ὅτι ἔπρεπε νὰ παύσωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ βλεπώμεθα; Τί! Εἶσαι καὶ σὺ τόσον ἀδύνατος, τόσον χαμερπὴς ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, ἐνόσῳ μάλιστα εἰς τοὺς ἰδικούς σου μόνον πόδας εἶχα νὰ φέρω τὰ δάκρυά μου, καὶ σὲ μόνην ἐθεώρουν ὡς ὁλόκληρον τὴν γῆν! Ἀ! Μηπως σε ἐζήτησα νὰ συνδεθῶ μετὰ σοῦ, καὶ οὕτω νὰ ἐκπληρωθῶσιν αἱ εὐχαί μου; Καὶ ἐγὼ ἄλλο δὲν σὲ ἐζήτουν εἰμὴ τὸν οἰκτόν σου — τὴν συμπάθειάν σου.

— Βαλμιέρε... κύριε, καταδέχθητι νὰ μὲ ἀκούσῃς. Δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου νὰ φρονῶ ὅπως θέλω... Πρέπει νὰ κυττάξωμεν μόνον τί εἶναι *καιρειαστόν*.... Να σὲ τὸ ἐξαναείπω; *Θέλω* μένει πάντοτε φίλη σου, πλὴν....

— Καὶ τὴν φιλίαν σου, κυρία μου, καὶ τὸν ἔρωτά σου σὲ τὰ χαρίζω. Γετέλεσται! Ζητεῖς νὰ μὴ σὲ βλέπω πλέον; — Ἂς γενῇ τὸ θέλημά σου. Δὲν θέλω σὲ ἐξαναϊδεῖ πλέον. Εἰς τὸ ἑξῆς παύω ἀπὸ τοῦ νὰ σὲ ἀγαπῶ, καὶ θέλω, πείσει καὶ τὴν καρδίαν μου νὰ σὲ μισῇ. Ναι! Θελω σὲ λησμονήσει... Καὶ, τὸ φαντάζεσαι ἀχάριστε.... ἄλλο δὲν μὲ μένει πλέον εἰμὴ ὁ θάνατος.

Ὁ Βαλμιέρος ἔκειτο εἰς τὰ γόνατα τῆς κυρίας Λωρμεσάν, κπνέων ἐκ τῆς λύπης.

Ἡ Κυρία Ἐλεονώρα εἰσῆλθεν.

— Ἐλθέ, πλησίασε, ἀκριβή μου Ἐλεονώρα. Ἔχω χρείαν νὰ μὲ βοηθήσῃς διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὸν Βαλμιέρον νὰ καταλάβῃ αὐτὰ τὰ ὁποῖα μὲ κόπον μου τὸν ἐκφράζομαι. Ἐξεύρει ὅτι παντοτεινὸν πρόσκομμα μᾶς διαχωρίζει. Σύζυγός μου νὰ γίνῃ εἶναι ἀδυνατον πλέον. Ἂν ἐξακολουθεῖ δὲ νὰ ἔρχηται πρὸς ἐπίσκεψίν μου, ἠμπόρει νὰ δώσῃ ὑποψίας αἵτινες ἤθελον προσβάλει καὶ τοὺς δύο μας. Σὲ ἐξορκίζω, τρυφερά μου φίλη, πάσχισε σὺ νὰ τὸν δείξῃς τὸ γρέος του... Ἐγὼ ἀποσύρομαι. Προσπάθησε σὺ νὰ τὸν φέρῃς εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον.

— Νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον; Ἡ ἀπάνθρωπος. Ἀ! Τὸν ἔρωτά μου μᾶλλον πρέπει νὰ μοῦ ἀποσπάσῃ. Αὐτὸ τὸ τοσοῦτον ὀλέθριον, τὸ τοσοῦτον τρομερὸν πάθος ἔπρεπε πλέον νὰ μὴν ἀκούω. Ἡ ἄπιστος μὲ φεύγει! Φοβεῖται βεβαια τοὺς ἐλέγχους μου... Κυρία! Βλέπεις τὸν δυστυχέστατον πάντων ἐνώπιόν σου. Ἡ κυρία Λωρμεσὰν — αὐτὴ ἡ ἀχάριστος γυνὴ μὲ ἀφίνει εἰς τὴν δυστυχίαν μου.

Καὶ προφέρων τοὺς τελευταίους τούτους λόγους, ἔχυσε χείμαρρον δακρύων.

— Πίστευσε, κύριε, ἀπεκρίθη ἡ Ἐλεονώρα, ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκόμη καὶ καρδίαι.... Ἡ κατάστασίς σου μοῦ διαπερᾷ κατ' ἀνάθειαν τὰ σπλάγχνα. Μὲ κάμεις νὰ αἰσθάνωμαι..... Ἀλλὰ μὴ φοβήσαι! Ἡ κυρία Λωρμεσὰν δὲν θελει δυνηθῆν ν' ἀνθέξῃ εἰς τὸ πάθος της, καὶ ὁ ἀληθὴς ἔρως τὰ πάντα εἶναι ἱκανὸς νὰ θυσιάσῃ. Ἂν ἤμην ἐγὼ εἰς τὸν τόπον της, κύριε.

Καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ τελειώσῃ. Τὰ δάκρυα διέκοψαν τὴν φωνήν της.

— Ἡ μεγαλοφροσύνη σου μὲ θέλγει κυρία. Ἀ! Μὴ μὲ δείχνῃς τόσην συμπάθειαν! Δὲν εὑρίσκεται τωόντι κατάστασις ὀδυνηροτέρα τῆς ἰδικῆς μου! Τί ἔγκλημα ἔπραξα! Καὶ αὐτὴ ἡ ὁποία μὲ ἠγάπα τόσον σκληρά, καὶ αὐτὴ μὲ φεύγει! Κατήντησα λοιπὸν τὸ βδέλυγμα καὶ ἡ καταφρόνησις πάντων;... Ἄφες με,